

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ
Видає Головна Пластова Булава

PLASTOVY SHLIAKH
Виходить двічі в році

Січень-червень

ч. 64

January-June

Редакція: Mrs. Olha Kuzmowycz, 221 Fire Island Ave., Babylon,
N. Y. 11702, USA Tel.: 516 669-3124

Адміністрація: 2199 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6S 1N2
Tel.: (416) 769-7855

Редакційна Колегія:

пл. сен. Ольга Кузьмович, Дарія Мосора-Франкен, Іван Головінський,
ст. пл. Марта Зслиж, ст. пл. Олесь Лабунька.

З М І С Т

надрукований на 3-ій сторінці обкладинки.

●

Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу. Редакція застерігає собі право справляти мову, як теж часом скорочувати незамовлені надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи чи дописи, які — на думку редакції — могли б бути для когось образливі.

●

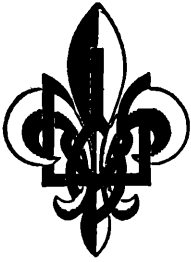
Річна передплата: 10 дол. ЗСА, або їх рівновартість.

Просимо своєчасно повідомляти нас про зміну адреси.

Журнали, які повернуться не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за доплатою одного доляра від посилки.

PLASTOVY SHLIAKH — a Ukrainian Magazine,
2199 Bloor St. West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 1N2

Printed by KIEV PRINTERS LTD. — 2466 Dundas St. West, Toronto, Ont., Canada M6P 1W9

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Торонто — Канада

ч. 64

січень-червень

Редакційна стаття

ВІДГУКНІТЬСЯ!

Оце появляється перше число "Пластового Шляху" з новою редакційною колегією, що буде працювати в більшості на терені Нью-Йорку. Наші читачі, однак, хай не вичікують відразу ніяких драстичних змін у напрямі чи стилі нашого журналу, хоча в минулому він переходив такі зміни.

Це, що гурт погодився взяти на себе це невдячне завдання с впливом почуття пластового обов'язку, а перш усього обов'язку пластуна-сеніора вдержати й продовжувати за всяку ціну раз розпочате пластове діло. А таким ділом уважаємо наш журнал — орган пластової думки, якому дав почин ос-новник Пласту — Дрот ще в 1930 році.

"Пластовий Шлях" перетривав щасливо всі бурі та не-годи й хоча з перервами, але таки все появлявся. В останніх роках брак постійної редакційної колегії, а нічого іншого, був причиною кризи, в якій наш журнал найшовся.

Чи ми його вдержимо — залежить не лише від нас — редколегії, але й від усіх читачів сеніорів та старших пласту-нів. Тому нашим першим ділом було засягнути опінії й в од-них і в других, щоб пізнати — як уявляють вони собі дальшу

появу "Пластового Шляху" і щодо змісту, його форми й часу появи.

Із відповідей на запитник, що його ми наразі роздали лише в Нью-Йорку — осідку нашої редакційної колегії, ми довідалися, що всі, без винятку, уважають конечним продовжувати видавання "Пластового Шляху", але не більше як 2-4 рази в році, і що зміст його повинен бути вповні пластовий, що статті не можуть бути надто довгі, але доконче з актуальною тематикою.

Запитник залучуємо до того числа, щоб дістати відгук від ширшого кола читачів, а тоді будемо старатися виконати бажання більшости.

Це число ми зготовили з цікавого актуального матеріалу, який ми одержали від пластунів з Австралії і ЗСА. Крім того, у ньому і джерельний матеріал до історії Пласту пов'язаний з відзначуванням 50-річчя УПС і 50-річчям розв'язання Пласту. В черговому числі, другому у 81-ому році, постараємося дати більше актуального, короткого матеріалу на пластові теми, але в тому потрібна нам співпраця ширшого кола так сеніорів як і старшого пластунства.

Отож слово за Вами, Дорогі Читачі. Відгукнітьсь, пишть до нас, а ми будемо Вам служити якнайкраще зуміємо.

Усю креспіску просимо слати на адресу головного редактора.

пл. сен. Ольга Кузьмович

Єдність національна, якщо її розуміти як глибоку особисту потребу, мусить виходити з потреби своєї власної ідентичности; з того почуття може виростати пошана її в інших людей і готовість поділяти ідеї, визнавати їх і жити ними.

Животворча ідея багатокультурности допоможе створити це довір'я. Воно може постати у спільноті, що буде діяти на основі чесної гри в усьому.

Достойний П'єр Е. Трудо.
Палата послів, 8 жовтня, 1971.

**ПЛАСТУН СЕНІОР ОТЕЦЬ ПРОТОІЄРЕЙ ШАМБЕЛЯН
СТЕПАН СУЛИК НАЙМЕНОВАНИЙ НА АРХІЄПІСКОПА
І МИТРОПОЛИТА ДЛЯ УКРАЇНЦІВ У ЗСА**

У зв'язку з цією небуденною подією, Булава Головної Будавної УПС вислала Митрополитові-Намінатові гратуляційного листа.

До
Високопреосвященнішого Кир Степана
Архієпископа і Митрополита-Номіната
Української Католицької Церкви у ЗСА

Високопреосвященніший і Дорогий нам Кир Степане!

З щирою гордістю і радістю прийняли Ваші друзі, члени Уладу Пластового Сеніорату, вістку про Ваше Велике Покликання. Великий День у Вашому житті, Дорогий нам Кир Степане, є також великим святом для Ваших пластових друзів — членів Уладу Пластового Сеніорату розкиненого по п'ятьох континентах і шістьох країнах. Дозвольте нам від їх усіх скласти Вам наші найсердечніші гратуляції і найщиріші побажання.

Втішено шлемо молитви до Престола Всевишнього, щоб дав Вам сил, витривалости й благодаті виконати Ваше велике завдання.

Ми віримо, що йдучи нашим спільним пластовим шляхом вірности Богові й Україні, підемо разом на ясні зорі, на тихі води до щастя слави й свободи.

Прохаючи для нашого Уладу згадки у Ваших молитвах, опіки й благословення вітаємо нашим

С К О Б

За Улад Пластового Сеніорату

Дарія Мосора-Франкен
Головна Булавна

Ірина Кравців
Секретар

До джерел Пласту

БУДІВНИЧІ ПЛАСТУ

На закінчення 50-річчя Уладу Пластового Сеніорату й згадуючи 50-річчя розв'язання Пласту, Головна Булава УПС при допомозі УПС і Станичної Старшини в Нью-Йорку влаштувала цікавий вечір посвячений чотирьом найяскравішим постаттям Українського Пласту, а це д-рові Олександрові Тисовському, проф. Северинові Левицькому, Іванові Чмолі та Цьоні Паліїв, назвавши їх оправдано "Будівничими" Пласту.

Сильвестки цих чотирьох постатей опрацювали в окремих коротких доповідях пл. сен. Юрій Старосольський — Начальний Пластун, пл. сен. Яро Гладкий, пл. сен. Дада Мосора-Франкен і пл. сен. Ольга Кузьмович.

Вечір "Будівничі Пласту" відбувся при вщерть виповненій залі Пластового Дому в Нью-Йорку. Доповіді-спомини — це важливі причинки до історії нашої організації, цікаві не лише для групи пластунів-сеніорів та старшого пластуства. Тому вважаємо за доцільне помістити їх в цілості у тому числі "Пластового Шляху" та цим закінчити і на сторінках його цей Ювілейний Рік Уладу Пластунів Сеніорів.

Д. Мосора-Франкен

Д-Р ОЛЕКСАНДЕР ТИСОВСЬКИЙ-ДРОТ

Був золотий вересневий день у Львові і я, учениця Української Академічної Гімназії, поспішала до школи. Хвилювалася, бо першу лекцію мав мати д-р Олександр Тисовський, про якого я чула так багато, належавши до тайного Пласту, але ніколи ще не зустріла його віч-на-віч. Перскакуючи по два сходи, вбігаю до порожньої ще кляси. Вхіджу до природничого кабінету, де царює бездоганний порядок й чистота. Все

на своєму місці, всюди виразні написи-пояснення. Кляса скоро наповняється учнями, дзвонить дзвінок і в дверях з'являється елегантна, висока силуетка Дрота. Рівним, майже військовим кроком підходить до катедри і лекція починається. Подовгасте обличчя, хвилясте волосся, розумні очі інтелектуала. Було щось у рисах його обличчя і їхньому спокої, що пригадувало мені рисунки воїнів старинної Греції. Лекція проходить ясно і систематично. Але Дрот не лише вчив нас біології — він вчив нас думати. Він сам — інтелектуал і людина перфекції не терпів недбальства та бездумности, не приймав механічних, вивчених на пам'ять відповідей. Часто присвячував багато часу на те, щоб ми доходили до своїх власних наукових дослідів.

Багато пізніше, коли я сама стала юнацькою виховницею, я зрозуміла, що Дрот уживав в школі пластові методи і що він був для нас пластовим виховником.

Влітку родина Тисовських проводила вакації в зелених горах Бойківщини. Дрот зовсім поринав у своїй улюбленій природі. Але і тоді на своїх приватних прогулянках чи проходах, він був вірний своїй методи — він не вчив і не пояснював нічого, а радше спонукував нас, молодих, що були з ним, доходити до власних спостережень і висновків. Декілька, здавалося б, незначних слів і я зі здивуванням завважувала, що оті незбагнуті тайни природи, ставали такими ясними й зрозумілими, а одночасно такими перфектними. Дрот глибоко аналізував явища природи і консеквентно доходив до визнання Великого Творця.

Олександр Тисовський був сином учителя і пішов слідами свого батька, вибравши педагогічне звання. Студіював у Львові, а потім в Кракові, де одержав ступінь доктора філософії. Для поглиблення свого знання студіював також в Норвегії, Італії та Німеччині.

Повернувшись до Львова, почав навчання в Академічній Гімназії. А був це час, коли всі народи Європи переживали велике відродження. І в українській спільноті будилася національна свідомість і робилися заходи для організування громадського життя. Дрот рішив активізувати середньошкільну молодь шляхом скавтіngu. Знаючи англійську мову, зацікавився з ідеєю Бейдена Повела і постановив перещепити її в український ґрунт. Він уважав, що саме організуючи молодь

і виховуючи скавтовими методами, найкраще підготує її до грядущих подій.

Щоб надати новій організації рідного характеру він, разом з Іваном Боберським, підшукали до неї назовництво базоване на нашій історії козацької доби. Організацію назвали Пластом, а її учасників пластунами, бо характер, діяльність і вмілості цих кубанських козаків-пластунів були зближені до стилю, прикмет і метод нової організації — української “версії” скавтіngu.

Дрот, крім професійної праці, всеціло посвятився новій організації. Заснував перші пластові гуртки з-поміж своїх учнів в Академічній Гімназії у Львові, провадив сходи, укладав на них програму, ходив з юнаками на прогулянки. Дрот жив своєю новоствореною організацією і дивно, хоч познайомився зі скавтіngом вже зрілою людиною, сам з природи мав всі прикмети пластуна та був ідеальним пластовим виховником. Сам він точно придержувався в житті пластового закону й ставив вимоги не лише до своїх вихованків, але й до себе. Для Дрота чужою була імпровізація й поверховний підхід до праці. Тому вкладав дуже багато енергії та часу в новостворені гуртки. Він опрацьовував пластові підручники, інструкції й вкінці дав нам “Життя в Пласті” — книжку, що є пластовою Біблією по сьогоднішній день. Але, проте, був він думки, що Пласт становлять люди, а не закони і все прямував до досягнення цієї ідеальної пластової людини. Дрот знав, що не кожний може досягнути ці високі вимоги й тому не кожний може бути пластуном. Він від початку здавав собі справу, що Пласт мусить бути елітарною організацією і не може охоплювати маси. В своєму підручнику “Пласт в українських школах” він пише: “Пластуном може стати кожний чоловік, що переробив підручник Пласту... але він зробить пластуном лише того чоловіка, в якого є творча енергія”. Дрот, людина незвичайно точна, докладна й послідовна, дав нам в цій же книжці перше й основне пластове правило, а саме, що “кожний пластовий наказ мусить бути безоглядно виконаний. Це, що в приписі сказане, має бути виконане точно. Це, що в приписі непередбачене, має бути сповнене добре”. Як бачимо Дрот виховував юнаків на здисциплінованих, але думаючих індивідуалів, а не сліпих автоматів.

Пластові гуртки, які започаткував Дрот, поширюються, зростають, не лише в львівських гімназіях, але в інших місцевостях.

А в міжчасі Європа, включно з українцями, готувалася до війни. Іде військова підготовка і в молодих пластових куренях. Дрот, одначе, не впроваджує до програми пластових гуртків практичний військовий вишкіл. Він радше кладе натиск на характер і виховує нову українську людину. Але коли Європа загоріла вогнями першої світової війни, Пласт витримав свій перший великий іспит. Коли створено формацію Українських Січових Стрільців, їхні лави поповнюються пластовою молоддю.

Із закінченням війни Дрот повертається до Львова й з групою пластунів організує перший пластовий центр “Крайове Товариство Охорони Дітей і Опіки над Молоддю” та покликає до життя Верховну Пластову Раду, якої стає незмінним головою за цілий час існування аж до 1930 р. Він був завзятим оборонцем незалежності Пласту, коли проявилися тенденції підкорити Пласт під впливи, які могли б викривити, а то й знищити основні принципи, на яких Пласт, як рух і організація, були побудовані. Дрот, людина принципу не допускав до ніяких відхилень. Його Пласт завжди мусів бути всеукраїнською організацією, незалежною від ніяких політичних чи партійних впливів.

Дрот присвятив багато праці пластовим видавництвам й у Львові почав друкуватися перший центральний пластовий журнал “Молоде Життя”. І знову, як в початках Основник Пласту Дрот повернувся до Української Академічної Гімназії й пластові гуртки під його особистою опікою були одними з перших. Дрот, як ніхто інший зрозумів, що Пласт не є лише виховною організацією молоді, але є стилем, змістом і філософією людини на її цілому життєвому шляху. Розуміючи глибше, як хто інший, суть Пласту, Дрот відчув, що пластування не кінчається у виховному уладі, але може бути стилем, змістом і філософією життя зрілої людини. Саме тому Дрот уважав, що пластовий сеніорат це зав’язок нового громадянства, в якому кожна одиниця вміє бути громадянином і собою та жити по пластовому. І тут була концепція, яку так виразно підкреслював Дрот — значить сеніорат не сліпа юрба, що іде за сильним провідником, але група індивідуалі-

стів, що мають власну думку, але можуть підпорядкуватися провідникові, коли треба перевести якусь корисну акцію.

Улад Пластового Сеніорату створив Дрот і цей улад себе в нашій організації вповні оправдав. Якщо б його не було, може Пласт не пережив би усіх хуртовин воєн і еміграції і не вдержався б аж по сьогоднішній день.

Вкоротці після заснування УПС у 1930 році польська влада розв'язала Український Пласт. Знищено пластові домівки, пластове майно й арештовано багато пластунів. Для Дрота це було великою особистою втратою. Але не зважаючи на великий пієтизм до Пласту, він не очолив тайної пластової організації, що створилася після 1930 року. Д-р Олександр Тисовський — батько Українського Пласту був принцшпова, хрустальна характером людина, що не могла вдарити навіть найгіршого ворога потайки в спину. Ті з нас, що в ці часи зустрічалися з Дротом, бачили як він цікавився пластовою літературою, яка появлялася тоді під покришкою легальних журналів. Але він не переводив тайних сходин і не відбирав від нас пластової присяги. Він не міг і не вмів бути підпільником.

Це була велика іронія долі, що Дрота не було з нами, коли так ярко запалали наші ватри у німецьких Альпах після закінчення другої світової війни. Не був він з нами у Міттенвальді, не бачив тих сотень пластової молоді, що знову отверто та гордо несли прапор з лілеєю і тризубом. Важка недуга в родині задержала його у Відні.

Востаннє пригадую собі його між нами-пластунами в 1957 році, коли приїхав відвідати Пласт на американському континенті та взяти участь у Ювілейній Пластовій Зустрічі у 45-річчя Пласту. В Нью-Йорку відбулася святкова зустріч пластунів з Дротом. Ми всі сиділи за столами, а Дрот підходив до кожного та стискав ліву руку. Задержався він і біля мене: ця сама, що колись випрамлена, елегантна постать, ці самі розумні очі, лише волос присипаний сріблом... Не сподівалася я, що пам'ятає мене. Але Дрот усміхнувся і запитав: "невже ж ця сама Дада?" — а провівши очима по залі: "невже ж цей сам мій Пласт?"...

Так, Дрот, це Твій Пласт, і він є і буде таким, як Ти хотів!

Яро Гладкий

**ПРОФ. СЕВЕРИН ЛЕВИЦЬКИЙ — СІРИЙ ЛЕВ,
ВЕРХОВНИЙ ОТАМАН УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ,
ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ КОМАНДИ**

Мені припало почесне завдання розповісти про Сірого Лева як Будівничого Пласту. Призначений час на це надто короткий, щоб моя розповідь охопила повноту діяльності Сірого Лева на постах Голови Верховної Пластової Команди і Верховного Отамана Українського Пласту, тому я обмежусь тільки до тих споминів про його діяльність, як Будівничого Пласту, яка була для Пласту дуже важливою в минулому і є важливою ще й сьогодні. Коротко, хочу представити:

Сірого Лева, як людину,

Сірого Лева, як організатора Пласту,

Сірого Лева, як ідеолога,

Відношення Сірого Лева до інфільтрації радянських впливів в Пласті,

Відношення Сірого Лева до українських політичних партій та ідеологічних груп, що хотіли мати домінуючий вплив на Пласт,

Його відношення до міжнароднього скавтіngu,

Відношення Сірого Лева до польського скавтіngu,

Роля Сірого Лева в побудові пластового сеніорату,

Ситуація після заборони Пласту,

Сірий Лев, як публіцист,

Висновки.

Сьогодні я хочу поділитися коротко моїми споминами про Сірого Лева, проф. Северина Левицького, Верховного Отамана Українського Пласту. Мої спомини не відносяться до такої, чи іншої події в житті Сірого Лева, але радше до першого дуже важливого періоду його провідної діяльності в Пласті в 1924-1930 рр. Зокрема мої спомини відносяться до тих проблем, які наростали в тому часі в Пласті, і як Сірий Лев ставився до них та як їх розв'язував на пості Верховного Отамана.

Напевно, багато з-поміж нас тут приявних має свій спомин про Сірого Лева. Може, хтось пізнав його вперше у пластовій домівці у Львові, при Бляхарській вулиці, хтось другий на пластовому Святі Весни на Сагарі в брюховицьких лісах, а дехто може під час відвідин Сірим Левом пластового табору або куреня, а ще дехто зовсім випадково. Але, напевно у кожного залишився незатертим спомин про його по-стать.

При першій зустрічі впадало в очі його обличчя, що нагадувало римського патриція з доби з Юлія Цезаря. Обличчя виразне й енергійне, повне самопевности, але в більшості усміхнене й доброзичливе. В розмові, а зокрема під час виступів на ширшому фоні, Сірий Лев як бесідник і промовець відзначався переконливістю та емоційністю. Вони були ознакою і мірою того, як глибоко Сірий Лев переживав те все, що відносилось до Пласту. Хто слухав його палких і повних змісту промов на Сагарі під час Свят Весни, напевно тямить переконливий та глибоко зворушливий тон його промов. Діяльний завжди, був ініціативний у поодиноких задумках та активний у виконванні запланованих завдань. Був незвичайно пильний і систематичний у виконванні свого діловодства голови Верховної Пластової Команди та понад міру репрезентативний на пості Верховного Отамана Українського Пласту. Мав дуже добру пам'ять до цілоти й деталей, але любив записувати дуже докладно всі важливіші події, зустрічі, розмови й хід думок у своїх денниках.

Дуже любив природу, радо мандрував полями й лісами, так на Поділлі як і в Карпатах. Хоч не був сильною будови, але був фізично витривалий і легко видержував труди й невігоди довших мандрівок скелястими Горганями й полонинами Чорногори. Хоч не мав практичного пластового вишколу, то все ж таки був практичний у пластових заняттях на мандрівках і таборах.

Звертав велику увагу на форми своєї поведінки й умів оцінити джентельменську поведінку в інших. Був дуже розмовний і вмів та любив оповідати про інтересні справи й події.

Сірий Лев уродився у патріотичній, священничій родині, а тому знав багато з нашого народнього побуту й розповідав про нього багато. Зокрема любив розповідати різні цікаві по-

дії з часів своєї військової служби так в австро-угорській армії, як і в Українських Січових Стрільцях та Українській Галицькій Армії. В засаді був згідливий, толерантний до поглядів інших та оминав особисті конфлікти, але настоював на переведення своїх поглядів і плянів. Коли бачив, що якась його думка, плян або проект натрапляють на критику, трудність або неоправданий спротив, заявляв, що залишить свій пост, виходив зі засідання до сусідньої залі, але заспокоївшись, вертався і шукав компромісового поладження справи. Можливо, що причиною тієї, зрештою нешкідливої химерности, були його часті болі голови. Скоро тільки заангажував себе емоційно, діставав сильні болі голови, і треба було перервати засідання, щоб він успокоївся. Тому ми все мали на поготові кілька порошків “когутиків” (рід аспірини).

Пластова діяльність Сірого Лева була різнородна й широка. Очевидно, що багато з тієї діяльності мало часову й льокальну вартість, але багато відтинків його ініціативи й праці мали тривалий характер, виходили далеко поза льокальні межі, і дуже багато з того, що він започаткував і перевів, є ще й сьогодні актуальне у нашій праці й нашому розвитку.

Як голова Верховної Пластової Команди, Сірий Лев виявив великі вмлості організувати працю та гуртувати біля себе ширше коло співробітників. Але не був централістом. Умів розділити працю поміж своїх співробітників та призначував їм обов'язки й відповідальність. Це не тільки причина лося до успішности праці, але було теж важливим виховним засобом, бо більшість його співробітників — старші пластуни, які щойно рік-два перед тим перейшли з пластового юнацтва в ряди старшого пластуництва. Мав зрозуміння для форми і любив поладнати кожну справу формально, зберігаючи відповідну, обов'язуючу процедуру.

Мав публіцистичні здібності, відзначався легким та прозорим стилем і логікою у своїх аргументах. Його розуміння пластової проблематики було радше інтуїтивне ніж вивчене, бо був тільки короткий час членом Пласту заки перейняв обов'язок голови ВПК. Великі, а може навіть найбільші осяги, Сірий Лев мав в тому часі, в часі, коли налаштував устроєві справи Пласту. Ми знаємо, що пластова організація в рр. 1920-1923 не розвивалася рівномірно. Скільки членства була дуже пливка. Пластові частини основувалися і розпадалися. Часто

пластові відділи не мали виразного пластового характеру, вагалися між гімнастично-спортовими й мандрівними гуртками. Був брак зв'язку й комунікації між пластовими осередками, як також між осередками і центральним пластовим проводом.

Сірий Лев переорганізував великі й трудні для провадження полки й чоти на менші, більш сконцентровані пластові курені й гуртки. Впровадив пластові коші, що відповідали сьгоднішнім пластовим станицям, як об'єднуючі форми для співпраці пластових частин тієї самої місцевости. Для наладнання співпраці поміж сусідніми кошами покликав до життя пластові області й пластові обласні команди. Для зв'язку поміж шкільними пластовими частинами і ВПК впровадив діловодство зв'язкових пластових куренів. Впровадив писані звіти з діяльності пластових частин і кошів. Ці устроєві заходи надали пластовому рухові більше суцільної форми й перетворили цей рух у суцільну організацію. Звернув теж увагу на господарську розбудову Пласту та відчитність майна. Причинився до розбудови пластових таборів на Соколі й Остодорі, та до створення пластового видавництва "Вогні" й господарської установи — кооперативи "Пласт". Зокрема сконсолідував і упорядкував Верховну Пластову Команду. Обороняв покликання до життя, поруч езекутивного органу Верховної Пластової Команди, Верховної Пластової Ради, як контрольного органу.

Основа внутрішня реорганізація Пласту, поширення членства між ремісничу й сільську молодь, зміла дати відсіч намаганням відділити "Шкільний Пласт" від Головного Пластового Проводу, поширення Пласту на Волинь, підпорядкування Верховній Пластовій Команді Пласту в Карпатській Україні й на Буковині, організація еміграційних пластових осередків по європейських студентських центрах — все те було вислідом плянів, енергії і невсипущої праці Верховного Отамана. А далі — створення, побіч юнацького, трьох нових пластових уладів: новацького, старшо-пластунського й сеньорського, розбудова табірництва, організація зустрічей, господарська й видавнича діяльність Пласту — все те було з ініціативи Сірого Лева, відбувалося при керівній участі голови Верховної Пластової Команди — Верховного Отамана.

В рр. 1920-1924 в Пласті зарисувалися три ідеологічні напрями:

Дрота — шляхетність пластової ідеї.

Чмоли — Пласт, як середовище для плекання ідеї та традиції української зброї, практичного військового вишколу й виховання сильної волі та характеру фізичними зусиллями.

Сірого Лева — Пласт, як суспільна організація з прицілом на широке майбутнє для реалізації національно державницьких прагнень українського народу, на базі виховної програми та ідейних заłoженъ Пласту.

Сірий Лев не був ідеологом-теоретиком того типу, як прим. Дрот. Дрот у кожній проблемі дошукуювався ідеологічного наświetлення і такого ж розв'язання. Натомість Сірий Лев був радше за суспільно-політичною розв'язкою. Дрот, наприклад, розглядав Пласт, як елітарну організацію, обмежену кількість членства, та не звернув уваги на поширення Пласту між молоддю ремісничою і селянською. Зате Сірий Лев дав ініціативу до започаткування село-Пласту і ремісничого Пласту. Вправді обидві спроби розвивалися поволі, бо вимагали програмових та устроєвих змін і доповнень, що відповідали б цим обом середовищам. Все ж таки така ініціатива виявилася. Ці перші заходи стали пізніше в часі нелегального Пласту підставою для пластового руху поміж молоддю селянською і ремісничою. Для тієї мети покликано до життя устроєву форму "Доріст Рідної Школи" і її виховним пресовим органом "Шлях Молоді". Спираючись на кількості передплатників "Шляху Молоді", що доходило по п'ять тисяч, членство в "Дорості Рідної Школи" могло дійти упродовж двох років до десяти тисяч. Ця масова участь членства дуже занепокоїла польські державні власті, і тому вони розв'язали цю установу по перших двох роках її існування.

Проте теж і Дрот в часі нелегального Пласту перейшов на ширшу, суспільну базу, що так виразно позначилося в його статті "Не Ти, не я, а Ми" з того періоду.

У другій половині 20-их років позначилася досить сильно радянофільська акція в деяких колах українського громадянства, а зокрема в деяких студентських групах. Ця хвиля не оминула теж Пласту. Ця акція на терені Пласту позначилася в такий спосіб: ст. пл. В. Остапович, здається зі Станиславова, бувши референтом ВПК для Волині, впровадив на терен деяких пластових гуртків на Волині комуністичну пропагандивну й вишкільну літературу та намагався організувати під пла-

щиком пластових гуртків комуністичні ячейки. Сірий Лев, дізнавшись про це, негайно звільнив Остаповича з посту референта Волині, та започаткував широкозакроену акцію для ліквідації цієї шкідливої для Пласту діяльності. Хоч саму акцію вдалося зліквідувати, то все ж таки її наслідки залишилися на довший час. Ще в 1929-30 рр. під час моїх поїздок на Волинь в характері референта Волині, в таких, наприклад, місцевостях, як Радивилів і Почаїв, пластуни тих місцевостей виявляли марксистські погляди. Широкі і палкі дискусії на ідеологічні, суспільні й політичні теми, що відбувалися між старшим пластуном під час ліквідації цієї справи дали виявлення дуже важливим ідеологічним проблемам Пласту та незаперечно ствердили його національно державницький характер на базі Трьох Головних Обов'язків Пластуна. Це potwierджено на першому старшопластунському з'їзді у відповідних резолюціях. Ці резолюції, що виходили далеко поза інтерпретацію Пластового Закону, а які мали за підставу Три Головні Обов'язки Пластуна, стали в ширшому масштабі ідейними основами Пласту.

Хоч принцип апартійности Пласту був загально прийнятій і респектований, то все ж таки час до часу така чи інша ідеологічна група або партія хотіли мати домінуючий вплив на провід, членство і діяльність Пласту. З-поміж тих кіл в тому напрямі робили заходи Українська Військова Організація, а пізніше Організація Українських Націоналістів, УНДО, Фронт Національної Єдности та клерикальні середовища. Сірий Лев постійно обороняв принцип апартійности Пласту та опирався піддати Пласт під домінуючий вплив такої чи іншої партії або ідеологічної групи, уважаючи, що Пласт, як виховна організація молоді має служити цілій українській спільноті. В час моєї співпраці з Сірим Левом про питання його партійної приналежности ми ніколи з ним не дискутували. Так само залишилося одвертим питання його приналежности до УВО. Членом ОУН він напевно не був. Однаково ж, будучи спорідненим з полк. Є. Коновальцем, міг мати з ним якесь порозуміння щодо загальних напрямних діяльності Пласту. Це potwierджують деякі спомини пластунів у публікації "Євген Коновалець та його доба". Після акції під Бібркою й після заборони Пласту з причини тієї акції Сірий Лев поставився дуже критично до крайових провідних органів УВО. Польська адміні-

страційна влада віддавна намагалася розв'язати Пласт, але не мала критичної причини до цього. Напад під Бібркою таку критичну причину створив.

Але, які б його симпатії до УВО не були, то огірчення його на УВО після нападу під Бібркою було правдиве. В 1936-37 рр. та пізніше Сірий Лев виказував деякі симпатії до ідейних та політичних основ Фронту Національної Єдності. Великий вплив між частиною пластової молоді й деякими пластовими провідниками здобула собі ОУН, організуючи нелегальні звена в рядах легального Пласту. Ця обставина викликала великий конфлікт між Пластом і ОУН в часі нелегальної дії Пласту. Розглядаючи той період з історичної перспективи, можна б сказати, що коли б не було плодючого пластового ґрунту, то, правдоподібно, не було б ОУН. Коли ж Пласт все ж таки залишився апартійною організацією, то в тому є велика заслуга Сірого Лева. Пласт, а зокрема його центральний провід, не був залежним від поодиноких партій, суцільною і неперебійною організацією у сімох декадах.

Дрот, започатковуючи Пласт, оперся на джерелах британського скавтіngu, достосовуючи його ідеї й виховну програму до потреб української молоді та українського народу. Тому теж тяготіння Пласту до скавтських організацій інших народів, а зокрема до британського скавтіngu, було самозрозуміле. Сірий Лев постійно шукав шляхів контакту з міжнародним скавтіngом поза рамками польського гарцерства. Уважав, що це в даних обставинах, було б важливим засобом інформації чужинців про Україну. На жаль, побудова міжнародного скавтіngu з його органом Міжнародним Скавтським Бюром була оперта на принципі приналежності до цього руху тільки скавтських організацій державних народів. Щойно в таборах переселених осіб вдалося Пластові у цьому періоді нав'язати успішні зв'язки з Міжнародним Скавтським Бюром та скавтськими організаціями інших народів. Коли ж прийшла така нагода, то використати її не було трудно з уваги на досвід, добутий попередніми стараннями Сірого Лева.

Від часу правильного розвою Пласту в Галичині польські адміністраційні власті робили великий натиск на те, щоб Пласт увійшов до "Звйонзку Гарцерства Польского". Цьому натискові Сірий Лев постійно опирався, хоч це не було без ризику для нього, як учителя на державній посаді. Навіть,

вже по забороні Пласту, здається в половині 1931 року, польська адміністраційна влада зробила натяк, що є можливе реактивування Пласту, під умовою його включення в рами польського скавтіngu. Цей натяк залишився без відповіді з нашого боку.

Одне з найбільших і найважливіших досягнень Сірого Лева в розвої Пласту було започаткування пластового сеніорату. Перший курінь Уладу Пластунів Сеніорів зорганізовано 15 квітня 1930 року. У його склад увійшли автоматично всі пластові опікуни — скавтмастри. Той Курінь прийняв назву Курінь Пластунів Сеніорів ім. Степана Тисовського. Основання цього куреня було важливим з одного боку тим, що він немов би завершував пластову організацію та замкнув до цього часу одверте коло самовиховних уладів новацтва, юнацтва й старшого пластуства. З другого ж боку його основання було важливе тим, що пластова організація розвивинулася з тогочасної, виключно пластової системи самовиховання у ширшу громадську устанovu з прицілом на дальші ширші обрії, із завданням — запобігати розпорошенню пластового виробленого елемента з юнацтва і старшого пластуства, а також — як цей елемент тримати для дальшої праці в Пласті, як звернути його увагу та зацікавлення ширшими громадськими справами та як його скерувати до громадської дії. Це був початок спроби перевірити, чи дійсно “в Пласті росте новий люд”.

В розгарі праці та успіхів приходить великий удар: для 26 вересня 1930 року польська влада забороняє Пласт. Здається, що все скінчилося. Та Верховний Пластун не попадає в зневіру, не закладає бездільно рук. Він скликає сводини Верховної Пластової Команди, яка рішає продовжувати пластову діяльність під проводом нелегального “Пластового Центру”. “Вогні”, “Доріст Рідної Школи”, “Комісія Виховних Осель і Мандрівок Молоді”, “Плай” — оце нові організації, які назовні легалізують пластову роботу. Діють існуючі досі табори, розбудовуються нові: Остодір, Старява, Космач. Всім цим керує невидимий “Пластовий Центр” в тісній співпраці з Верховним Отаманом.

З конспіративних причин пластові провідники, що були надто експоновані у своїй діяльності, не могли перекинути себе до ролі ведення нелегальної організації. Сірий Лев отже не увійшов у склад “Пластового Центру”, але не зважаючи на

те тісно співпрацював з ним. "Пластовий Центр" залишив Сірому Левові почесний титул Верховного Отамана Українського Пласту.

Дрот дав українській молоді бусолою, якої магнітна голка вказувала напрям на Три Головні Обов'язки і Пластовий Закон, Чмола виховував характер і сильну волю пластової молоді фізичною заправою, а Сірий Лев побудував пластовий корабель довкруги тієї бусолі. На палубі цього корабля діяв Чмола, як символ української визвольної боротьби, і Цюпа Паліїв, як зразок виробленого пластового характеру, але будівничим, навігатором і капітаном цього корабля був Сірий Лев.

Ю. Старосольський

ІВАН ЧМОЛА

(Доповідь у 50-річчя УПС і розв'язання Пласту, Нью-Йорк, 26-го жовтня 1980 р.)

Кожна жива організація, особливо така як наша, щоб постати, діяти й сповняти своє завдання, мусить мати ідеолога, провідника-організатора і практичного здійснювача завдань. У нас у Пласті цей здійснювач нашого основного завдання: виховати доброго українського громадянина, це пластовий виховник. На мою думку, Іван Чмола був у Пласті передусім таким виховником.

Є виховник, що знанням теорії виховання, особливим розумінням цієї теорії, особливим даром логічного мислення і формулювання думок і тверджень, може магічним чаром пламенного слова, діє на своїх вихованків, учить їх, формує їх світогляд та стиль життя.

І є другий тип виховника: він скупий на слова, може не великий мистець уживання цього слова, може не словесний чемпіон ідеї, але він несе пластову ідею і пластовий зміст та стиль життя так виразно, твердо й послідовно в своєму власному житті, у поведінці, у простому слові наказу, вказівки,

чи поради, у практиці пластування, а передусім у прямій зустрічі з молоддю, що вони неначе променюють із його істоти. Він, майже без зайвого слова примушує своїх вихованків добровільно, своїм власним внутрішнім хотінням, власною юнацькою потребою, ідеалізувати його, робити його героєм і зразком до наслідування. Він не вчить, але від нього вчать. Здається мені, що такий виховник створює між собою і своїми вихованками певне суб'єктивне відношення. Ідея, світогляд, стиль життя стають тоді не абстрактними поняттями, а радше реальною тямкою втіленою в конкретну людську постать виховника.

Так я бачив — і бачу — нашого Івана Чмолу і так я відчуваю і завжди відчував суб'єктивно свою уяву Івана Чмоли.

Уперше побачив я його в 1917-му році, коли приїхав він до Львова як старшина УСС-ів з України, здається з Херсонщини, де тоді стояли УСС-и, щоб передати привіт і добре слово від нашого батька, також Усусуса. Я пам'ятаю, як сиділи вони з мамою на фотелях у великому салоні нашого діда Шухевича, а потім, як йому треба було відходити, як ще довго стояли серед кімнати й говорили, бо мама хотіла знати усе й все більше про тата й Україну. А ми з братом стояли увесь той час біля стіни майже за фортепіаном і дивились — дивились... Бо ось там стояв перед нами правдивий і живий Український Січовий Стрелець, герой української ідеї, що приїхав з поля бою. А тоді ще були герої і була в хлопців апотеоза, героїства. Вона осталась в нас і надалі, коли була програна, коли "встоятись не було сили".

Коли Іван Чмола, молодий старшина, вернувся з великого стрілецького походу, він знав, що це не була остаточна поразка, а тільки зупинка в дорозі, для підготовки нового маршу до тієї самої Великої Мети. Цю підготовку бачив він у вихованні нового покоління, яке прийняло б ту саму велику Українську Ідею у своє серце, яке було б готове маршувати знову, сильне, загартоване тілом і духом, характером і практичним умінням. Він, пластун від перших днів Пласту — знайшов те покоління у пластунів, де ріс новий люд, і в його методі та змісті виховання. І уявив собі пластовий табір як найкраще практичне середовище пластової й патріотичної підготовки.

У березні 1924-го року, на першому Верховному Пластовому З'їзді у Львові, Іван Чмола, професор гімназії Рідної Школи в Яворові і зв'язковий тамошнього 17-го Пластового Полку, кинув думку, щоб улаштувати "Обласний Табір" праці й інструкторства, на якому зійшлись би пластуни цілої Західньої України. Верховна Пластова Команда не мала тоді — як пише Сірий Лев — ні одного золотого в касі й нівідкіль реальної помочі, крім зрозуміння в Слуги Божого Андрея, нашого вічного й вірного приятеля. Зате був ентузіям і пластові руки і пластова зарадність. Не було теж часу, бо ідея зродилась щойно в березні, а літо було не за горами. А все-таки ідея Івана Чмоли стала дійсністю: 8-го липня 1924 року розпочався перший Обласний Пластовий Табір на Кам'янці б. Підлютого. Це був справді Чмолівський табір: ідеєю, організацією, змістом і духом. З-під хребта Аршиці гнався доли потік Кам'янець, а поруч йшла дорога з полонин. Між тією дорогою й потоком стояла велика стайня, а поруч дві круглі колиби. По той бік дороги була невелика соняшна поляна. Це й був наш табір. Там зустрів я вдруге Івана Чмолу: він прийшов туди пішки з Яворова з гуртом своїх пластунів. Я справді не можу в думці відлучити Івана Чмоли від цього першого нашого обласного табору. Тільки він, його ідея, організаційний хист, завзяття і ентузіязм, який полонив інших, міг зорганізувати і пустити в рух такий табір за всього три місяці. Усе, що ми тоді дістали був "блокгауз", невживана вже стайня, повна того, що остається в овечій стайні, а зрештою порожня. Руками пластунів під проводом Чмоли вичищено цю стайню. Згадує Сірий Лев ("На Сліді" ч. 6, 1936) "Двісті фір сміття винесли пластові руки на ними споряджених ношах у хвилі бистрого Кам'янця". Зрубали перш усього струнку ялицю і поставили щоглу 27 метрів високу і підняли на гору наш прапор. Рубали смереки, будували лежанки — так звані "причі", збудували кухню в одній з колиб, магазин тощо. Тільки даху не встигли полатати й ночами капав нам дощик на голови. Правду сказавши — не усім нам, бо мій Гурток "Вовки" з Першого Пл. Полку Петра Конашевича у Львові десь роздобув пів т. зв. австрійського шатра й розвісив над своєю лежанкою: на ньому збиралася вода з дощів. Серед усієї цієї роботи похажав наш Комендант Чмола, давав накази, вказівки, а передусім, сам прикладав рук. І так почався перший Чмолівський

табір зі суворою, спартанською, але пластовою програмою. Рано вранці, в шостій годині, ми всі бігли купатися в потоці. А він, що від свого джерела, збираючи рештки снігів, гнався по каменях у вічній тіні смерек, був холодний як лід. Ми нарікали в душі, але голосно удавали зухів і переганялись до води. З нами — очевидно — Чмола. Треба було не тільки сили духа, але й фізичного здоров'я, щоб відбути табір. Кілька з нас мусіло відійти. Це справді був особливий і неповторний табір, щось як і його творець та комендант. У пізніших таборах був комендант, а між ним і таборовиками стояв і діяв обозний (тепер “бунчужний”). Від нього чули ми накази, на нього нарікали... На Кам'янці ж між комендантом й нами не було посередника, хіба черговий, з яким Чмола обговорював порядок дня. А так ми бачили й відчували біля себе тільки Івана Чмолу, коменданта, провідника, вчителя практичного пластування й виховника. Він був нашим героєм, бо був і стрілецьким старшиною й у всьому кращим за нас. Він поривав своєю особистою твердістю і своїм прикладом імпував беззастережно і примушував хотіти бути таким, як він. Він не говорив багато, навіть при ватрі; я не пригадую, чи говорив він багато про Україну, не чув я від нього “великих слів велику силу”, але я знав і відчував, так як ми усі знали й відчували, що це “любій отчизні наш труд”.

Молоді відчують і цінять і подивляють, коли в того, хто їм говорить, слова згідні з його ділами. У Чмоли — ми, його вихованки — знали, що він справді був таким і діяв так, яким був сам і як нам казав діяти. І давав він нагоду кожному з нас, передусім на пості чергового, практикувати, вчитись, старатись і осягати. Я добре пригадую, як старалися ми, з усією силою молодої амбіції, бути на висоті Чмолівського сподівання. Я добре пригадую, коли наступного року таборували ми з Чмолою в Осмолоді над Лімницею, він доручив мені, тоді ще юнакові, вести цілий табір на зустріч на Бубнищі. Пригадую, як обговорив зі мною шлях хребтами Горганської Аршиці, як звернув увагу на мапі на те місце, де треба було трапити на добру стежинку, щоб не заблудити і як я нервувався вважаючи, щоб не згубити початку тієї стежки на кам'янистому хребті, де взагалі ледве був слід між мохами й жерепом; який гордий був я, коли знайшов слід доброї стежки праворуч вниз, а Чмола спокійно кивнув головою, що було в

нього правдивим признанням. На словні похвали був він дуже скупий.

На закінчення Обласного Табору на Кам'янці, як не-наче іспит нашого вироблення, помаршували ми на зустріч на Манявському Скиті. Чмола назвав нашу виправу “Ведмежою Турою” і здається і планував він, щоб такою вона була, бо вела через дикі й стрімкі верхи Горганів. Він казав тим, які не почувуються сильними, не вибиратись і заповів, що не буде зупинятись, щоб шукати по дорозі тих, які будуть губитись. Я знаю, що ми добре затямили цю “Ведмежу Туру” і я не можу не згадувати її, думаючи про Івана Чмолу: як планував він її з нами, як організував прохарччування в дорозі, як передбачав перешкоди такі, як, напр., пограничну сторожу, яку нам треба було “обережно минати”, і як не щадив себе й нас, щоб дійти до мети, згідно з пляном. І пригадую наше завзяття й зусилля, щоб не остатись позаду нашого коменданта-виховника, щоб не завести його сподівань і показатись гідними його самого. Мені здається, що те уміння Івана Чмоли викресати у своїх вихованків таке завзяття й зусилля було основною силою його, як виховника. Воно є теж основною силою кожного доброго виховника.

Ольга Кузьмович

ЦЬОПА ПАЛІЇВ

Здається немає у нікого сумніву, що коли говоримо про “Будівничих Пласту”, людиною, яка закріпила цю будівлю була найбільше ярка й контроверсійна постать Цьопи Паліїв. Вона, як інші наші “Будівничі”, була по професії педагогом і це тільки ще один доказ, чому Український Пласт так сильно спирається на вихованні молоді людини, байдуже чи це самовиховною метою чи метою прикладу провідників.

Для мене, що знала Цьопу від гімназійних часів в Перемиському інституті, як учительку й виховницю, вона саме була через цілу мою молодість прикладом до наслідування — як була вона також для соток пластунок, що мали щастя її знати та з нею працювати.

Цьопа-Кекелія Паліїв зустрілася з Пластом вперше у 1920 р., коли вступила до 3-го полку ім. кн. Ярославни, будучи ученицею Української Державної Семінарії у Львові. Зв'язковою тої частини була учителька руханки Дарія Навроцька, одна з перших пластунок (до речі родичка Цьопи), яка живе ще сьогодні. Д. Навроцька мала либонь великий вплив на молоду Цьопу, бо вона пішла її слідами і стала учителькою руханки в славному Інституті для дівчат у Перемишлі. Там була вона одночасно опікункою дівчат в інтернаті та їх беззастережним ідеалом. Здається, що Цьопа захопившись ідеєю Пласту перше на собі випробувала методу самовиховання й в скорому часі з пересічної дівчини, що не була до речі найкращою ученицею, стала взором стійкості характеру, патріотизму, фізичної вправності і повної безкомпромісовості. Коли до тих прикмет додамо особистий чар і дар говорення — то ясне, що могла вона захопити кожну молоду людину, що з нею ближче познайомилася. Тож не диво, що в Перемишлі розцвітає Пласт, а після його розв'язання у 1930 р. постають тайні пластові гуртки під відважним і розумним проводом своєї виховниці. В тому часі, Цьопа вступає до куреня УСП-ок "Ті, що греблі рвуть", якому залишається вірна до смерті, як духовий провідник та ініціатор десятка різних акцій. Вже від початку курінь поставив собі за завдання виховну працю з юнацтвом. Цьопа цілим еством пірнула в цю працю, організуючи літні табори на Соколі, а відтак теж табори інші та стала у проводі їх, як незаступима комендантка. Там за таборювання серед краси природи і важких фізичних зусиль, вона здобула собі вірних подруг, які беззастережно підпорядкувалися її сильній індивідуальності і створили на ціле життя немов ідеальний пластовий гурток. Цей гурток був завжди готовий виконати кожне й найважче завдання за прикладом своєї провідниці. Це той гурт, що вів пластові табори, а відтак табори КВМУ чи ВСУМ, який продовжував пластову методу виховання серед дівчат безперервно так після розв'язання Пласту, як і в часі окупації Зах. України советськими і німецькими військами.

Опісля, ті самі станули до пластової праці з таборах ДП і на нових місцях поселення, коли відновлено дію Пласту. Цей гурт пластунок-"гребель", доповнений молодшими вихованими Цьопи, за її ініціативою піднімався, культурних

акцій, здавалося б їм не під силу, як ось видання “Нарису сучасної української мови” пера. Ю. Шевельова, чи пропагандивного збірника поезій Т. Шевченка у чотирьох мовах, чи вкінці широкої акції допомоги ЕУ. Із того гурта вийшли також провідниці-пластунки, які, маючи Цюпу як приклад, посвятили ціле своє знання, сили і час для добра і розвитку пл. організації. Це вони займали пости у найвищому проводі, стаючи на рівні зі своїми друзями-пластунами та зуміли вести цілу кількатисячну складну організацію. Розуміється, не було усім їм можливе дорівняти Цюпі, бож вона віддала Пластові сорок п’ять років, а не заклавши власної родини, поставила Пласт на першому місці у своєму житті. З того приводу не раз приходило до конфліктів, тому, що Цюпа вимагала від нас усіх такої самопосвяти, як її мала сама. Не існувало виправдання на невиконання якогось завдання, на брак часу, на особисті чи родинні справи, а вже ледве на звичайну приємність. А проте, поминаючи цю здавалося б безоглядність, крилися у неї велике зрозуміння і респект для родини.

Коли поглянемо з перспективи часу на життя Цюпи, то бачимо, що все, що вона виконувала, було для неї лише тлом для праці у пл. організації. Від звання учительки фіз. виховання, через праці у господарському секторі, фізичної у фабриці, чи в Українському Допомоговому Комітеті аж до повороту до учителювання в Канаді. І тим поворотом до первісної професії Цюпа замкнула круг свого життя, немов прочуваючи свій відхід. На тому тлі в промірі 45-ти років вона дала Пластові так багато із своїх інтелектуальних спроможностей, організаційного хисту, ідей та енергії, виховала стільки пластунок та пластунів, як ніхто інший! Бо не залежно, який пост занимала, вона завжди мала безпосередній зв’язок з молоддю, вела курси, табори, сходи, гутірки, уважаючи, що це є ключеве завдання пластового провідника. “Пластовий виховник” — казала вона — “це зріла особа, яка свідомо і добровільно прийняла обов’язок віддати свій час, енергію, думку званню, яким є вишкіл хлопців і дівчат на добрих, чесних громадян за допомогою пластової організації”. Таким виховником була вона. І тому мала вона для своїх вихованків все терпеливість, час, теплий усміх. Зате була безоглядною для дорослих пластунів, гострою у їх оцінці та у кожній дискусії.

Здається саме через цю безкомпромісовість, вона часто не могла погодитися із своїми, навіть близькими друзями, не могла стерпіти ніякого відхилення від чистого первісного ідеалу українського пластуна, що стояв перед нею непохитно, віддзеркалений у 3-х Головних обов'язках і 14 пунктах пластового закону. Огірчена дійсністю, яка так часто відбігала від того ідеалу, вона тричі залишала свої місця у найвищому провіді. Вперше це сталося у 1947 р. коли вона залишила пост ГКП-ок після дуже вдалої Ювілейної Зустрічі у 35-річчя Пласту (на якій виголосила ще блискучу і глибоку доповідь) і виїхала до Англії. Вдруге у 1962 році після ІІ КУПО, Цьопа покидає пост заступника голови ГПБулави і створений нею Греф. Виховної Дії, в якому вона розбудувала КПВиховників як ключеву частину Пласту. Втретє і останнє Цьопа “зриває” з Пластом у 1965 році, закінчивши трирічне головування у КПС в Канаді. До речі, Цьопа з Пластом як таким, ніколи не зривала, а тільки, відходила від друзів, не погоджуючись із їхнім способом пластування чи праці. Завжди й в кожному місці пл. молодь була й залишилася близька її серцю. Какали, що до кінця на її столику, біля ліжка стояла карточка, яку послали їй цього останнього літа перед смертю, пластунки із табору “Школи Булавних”.

Свої останні чотири роки життя Цьопа посвятила шкільництву, вважаючи, що ця справа є у наших обставинах найважливіша, коли хочемо рятувати українську субстанцію на нових місцях поселення. За її організацією та ініціативою переведено Світову Виховно-Освітню Сесію на 1-ому СКВУ, і узгіднено виховний ідеал українця в діаспорі. Це була “лебедина пісня” Цьопи Паліїв, та її останній великий громадський успіх. Повна задумів, плянів у шкільництві та створеній щойно СКВОР-і, Цьопа не звертає уваги на перші прояви недуги пістряка і спостерігається, коли вже запізно... Свою останню життєву боротьбу зводить сама з недугою, недопускаючи до себе нікого, щоб міг побачити її неміч. Хто знав її добре, розумів, що інакше бути не могло. Ми поважали і респектували її волю тоді, так, як в цілому довгому періоді спільного пластування. Здається, що навіть, коли ми всі зїхалися до Торонто на її похорони, кожне наше слово, кожне потягнення було як давніше з думкою, чи Цьопа буде вдоволена, чи найде для нас похвалу — чи критику. У довгих ро-

ках нашої спільної праці й пластової дружби, я бачила в себе, як і в десятка інших пластунок, цей часто невидний, але існуючий елемент “адорації”, типовий у відношенні учениць до улюбленої учительки. Це Цьопа мусіла відчувати, а може й підсвідомо собі бажати. Бо як інакше можна пояснити собі її незадоволення, коли одна чи друга з її вихованиць ставала надто самостійною і надто ясно висказувала свої думки? Як зрозуміти, чому не одна із улюблениць Цьопи попадала з віком у її неласку?

Хто з нас пережив холод, який могли кидати, повні виразу очі Цьопи, хто здригався від її гострих слів — напевно, як і я, досі того не забудь. А одночасно скільки сердечности й тепла була вона здібна роздавати, скільки почувань вміла вона викликати своїми словами. Цьопи гутірки при ватрі захоплювали молодих, її доповіді полонили увагу усіх слухачів, без різниці віку, а виразна думка і переконливість робили кожну розмову з нею вартісною. Не пригадую пластового з'їзду, зустрічі, наради, де б Цьопа не промовляла, чи не мала довшого докладу. Завжди провідною ниткою була чиста, не підроблена пластова ідея, завжди без страху виказувала хиби, недотягнення в нашій громаді й у Пласті. Над кожною доповіддю, чи гутіркою Цьопи працювала поважно, любувалася у вишукванні відповідних цитат, прикладів. Вона постійно нав'язувала до “Поучення Мономаха дітям”, шукала відповідних до моменту цитат у Шевченка, Маланюка, Франка, кидала гасла. Все це ціла її неупорядкована досі спадщина думок, доповідей, статей, її підручник “Напрявні для пластової праці”, — сьогодні так актуальні, як перед двадцяти роками. А її критичні погляди на нашу спільноту, на пластову працю такі переконливі, що аж лячно стає, що їх не розуміли або не хотіли розуміти за її життя. Вона ж стояла на становищі, що пластові провідники, якщо не можуть вдержати Пласту у його первісній, чистій формі, повинні поважно призадуматись над його розв'язанням, замість постійно старатися достосовувати його до обставин і людей.

Вона казала: “Пласт зфальшувати дуже легко; закинути гурткову методу, поставити кількість перед якістю, визнати засоби за цілі”. Вона стояла твердо на принципі апартійности Пласту та виступала проти якогонебудь “перебрання

владі” однією українською групою, так в громаді, а ще більше в Пласті.

І вкінці, вона гостро виступала проти хворобливих амбіцій поодиноких дорослих пластунів, які ставлять своє “я” вище добра Пласту та постійно наводила відомі слова: “Твоє я кричить так голосно, що я не чую, що ти говориш”!

Усе те та багато інших думок і поглядів Цьопа Паліїв сьогодні такі живі, як і її виїнятова особовість, далі стоять перед нами. Здається ось-ось почуємо її рівний, різкий голос. І струсне нашим пластовим сумлінням, як колись, щоб викресати з нас вогонь, силу й віру йти знову правильним шляхом до нашої спільної, символічно Великої Мети!

Ми віримо, що культурний плюралізм є есенціональним для канадської ідентичности. Кожна етнічна група має право зберігати й розвивати свою власну культуру і вартості в ній в канадському контексті. Кажемо, що ми маємо дві офіційні мови, але не можемо сказати, що ми маємо дві офіційні культури, чи що якась особлива культура є більше офіційна, ніж інші.

Ідея і дія (полісі) багатокультурности мусить бути однакова у всіх канадців.

Двомовність не віддзеркалює належно суть нашої спільности; багатокультурність відображає її досконаліше.

Творча етнічна група може дати другій, третій і наступним поколінням почуття, що вони лучаться традицією й творчим виявом у багатьох частинах світу і в різних періодах часу.

Відповідь Федерального Уряду на останній звіт Королівської Комісії “Культурний вклад етнічних груп”. Книжка IV, 1970.

Ми і наше минуле

Мирослав Лабунька

ПЛАСТ З ПЕРСПЕКТИВИ ЧАСУ

Пласт з перспективи часу, — це сімдесят років існування самовиховної української організації. Сімдесят років — це довгий період часу, особливо, коли мова про українські установи чи організації; це час активного життя понад двох людських поколінь, їхніх осягів і спадщини, що вже другий раз передається наступним поколінням — саме тепер.

Пласт належить до небагатьох українських організацій, що про них можна говорити й писати — з перспективи часу. Пласт як молодецька організація досі перетривав заборону свого існування в декількох державах, що стали гнобителями нашого народу, був переслідований поліційними органами окупаційних урядів, особливо тоталітарних, і, природно, пережив відхід першого покоління пластунів. Цю свою живучість і витривалість Пласт завдячує цій ідейній основі, що на ній зросла організаційна будова й яка не втратила своєї вартості й притягаючої сили для молоді, як і для старших, по сьогодні.

Заслуга в тому — в першу чергу, основника української скавтової організації Пласт Олександра Тисовського-Дрота. Це він зумів своїм творчим умом пристосувати ідеї і правила самовиховання молоді, що були подумані Б. П. (Бейден-Пауелсом) для виховання чи радше самовиховання провідної верстви світової Британської імперії, до потреб виховання молоді народу, що, розділений державними кордонами, перебував у неволі двох могутніх імперій.

Це Дрот зумів відразу створити окрему виховну систему, що забезпечувала всестороннє виховання молодої повновартісної людини, при чому встановлена була так дуже важлива й потрібна рівновага — між ідеалами вселюдськими й національними, між обов'язками громадянина й власними по-

требами одиниці, між духовим життям душі й плеканням здорового тіла. Наскільки Дрот і його послідовники здійснили основну мету Пласту — виховати повновартісну українську людину громадянина, можна легко переконатись, коли заглянути в життєписи багатьох одиниць провідного активу українського національного життя за час від Першої світової війни й аж по сьогодні.

Ми переконаємось, що більшість цих одиниць пройшли пластову школу виховання. Між ними є світлі постаті, що віддали своє життя у боротьбі за незалежність і самостійність свого народу, деякі — вже в часі Визвольної боротьби в роках 1918-1922, а багато інших — у збройній боротьбі з окупантами України часу Другої світової війни, а то й пісня неї. Між жертвами переслідувань ворожими режимами свідомих і провідних українських громадян завжди була й є велика кількість пластунів.

Вже перед Другою світовою війною, а особливо на поселеннях великої еміграції після тієї війни, багато провідних місць і постів в українському політичному, громадському, культурному, науковому й господарському житті займали й займають вихованці Пластової організації. А дехто з них займає і провідні становища в поодиноких ділянках життя країни свого поселення. З перспективи часу — це великий успіх Пласту, а також цілого суспільства. Цьому суспільству від початку свого існування готовий був і є служити Пласт.

З перспективи часу, — може саме тепер, коли кінчається третє чвертьсторіччя існування нашої організації і коли серед наймолодшого її доросту скоро будуть вже правнуки — четверте покоління — перших пластунів, час на підсумки того вкладу, що його зробила в національне життя українського народу — жертвами й муравлиною працею виховання нових поколінь — одна українська організація — Пласт.

З перспективи часу, — киньмо оком на Пласт, як українську організацію, що існує в країнах поселення української еміграції й імїграції — вже тридцять п'ять років, себто проміжок часу, що є довшим, як час існування Пластової організації у будь-якій частині України перед тим. За весь цей час Пласт зумів зберегти свої ідейні основи, провідні ідеали, свою мету, організаційну єдність і, щонайважливіше, — своє українське національне обличчя.

Тому з перспективи часу належить віддати шану й вивчити вдячність тому невеличкому гуртові зацілілих видобитків, але великих оптимістів і ентузіястів, що на ціле своє життя залишились вірними Пластовій Присязі, й через бурі та негоди великої і страшної війни, що була для них особливо жорстокою, винесли зі собою на чужину великі ідеали та казку пластового життя.

За це їм велике Спасібі від усіх нас, що з ними або після них мали щастя пережити приємні хвилини пластування, але одночасно також змогли приготувати себе до трудів і негод нелегкого життя на поселеннях.

Коли поглянути на відновлення діяльності Пласту восени 1945 року в таборі т. зв. переміщених осіб Карльсфельді біля Мюнхену з перспективи часу, то треба з притиском сказати, що це була одна з найважливіших подій української еміграції в її опочатковій стадії. Бо діяльність Пласту в наступних роках у різних країнах поселення забезпечила українське національне середовище для великої частини української молоді. Це середовище зберегло більшість цієї молоді від мішаних супруж, неминучої в такому випадку асиміляції та причинилось чимало до виховання провідної кадри української діаспори. Треба при цьому ствердити, що виховна система Пласту виявилась дуже придатною й успішною, коли мова про виховання молоді в особливо складних обставинах еміграції й українських поселень у розсіянні. Наголошуючи обов'язки, що їх має супроти України український юнак і юначка, Пласт, однак, не ізолював своєї молоді від довколишнього світу, хоч охороняв від згубних впливів і тим самим заощадив чималій кількості молодих людей розчарувань власним середовищем і тим самим зберіг їх для своєї спільноти.

З перспективи часу, — стає чимраз більше очевидним факт, що Пласт виконав дуже важливе завдання серед української еміграції, як і перед нею в Україні, від часу закінчення Другої світової війни.

В останніх двох роках (1979-1980 рр.) відбуваються відзначування і святкування ювілеїв 30-річчя існування численних українських організацій — громадських, політичних, молодечих, а навіть релігійних, що їх заснували в різних осередках у цій країні нові імігранти відразу після свого прибуття в роках 1949-1950. Не всі ті організації, часто живцем пе-

ренесені з-за океану, зуміли пристосувати свою діяльність до нових обставин, і з часом перестали існувати. Інші існують по сьогодні й сповняють — кожна з них за своїм призначенням — важливі функції у системі організованого життя української громади в ЗСА. Між ними не останнє місце, коли йдеться про важливість і успіхи, займає Пласт. Станиці Пласту, що в 1949-1950 були зорганізовані в усіх більших осередках українського поселення у ЗСА й Канаді, Австралії, Аргентині, Великобританії існують до сьогодні.

Тридцять років — це проміжок часу, що охоплює творче життя однієї генерації. Хоч 30-річчя не являє з себе момент, що традиційно вважається ювілейним, то однак, коли мова про організації чи установи, — це влучна часова межа для того, щоб відзначити й вшанувати дотогочасний період їхнього існування саме в час, коли приходить чи повинна прийти в їхній праці зміна генерацій.

З перспективи часу, — показником успішності існування і праці будь-якої організації є збірний успіх всіх її складових частин. Тридцять років існування й успішної виховної праці Пластових станиць у багатьох осередках української діаспори є саме тим показником успіху матірньої організації Пласт у його службі українській спільноті на поселеннях.

З перспективи часу, — 30-річне існування і діяльність Пластової організації у цій країні — це виховання і підготовка до життя та праці цілого одного покоління українських громадян; — це поважне число молодих українських подруж; — це більшість активних сьогодні в українському житті молодих громадян і громадянок; — це врешті ціла генерація висококваліфікованої і свідомої української інтелігенції, що корисно відрізняється своїм фаховим знанням і здобуває визнання та відповідальні пости у цьому, т. зв. американському, суспільстві, що відоме зі свого конкурентційного наставлення до змоги в житті.

Все це належить уважати не лише успіхом поодиноких людей, а також Пласту і всієї української громади. Було б дуже цікаво побачити ці успіхи в формі статистичних зіставлень і чисел взагалі. Може колись хтось і це зробить.

Хочеться вірити й надіятись, що українська молодеча самовиховна організація Пласт буде й в майбутньому так само успішною у своїй праці над вихованням наступних поколінь

української молоді, як вона була в минулому. Ми бажали б, щоб якнайбільше української молоді мало змогу пройти самовиховну школу Пласту.

Ми віримо, що це станеться, коли Пласт зможе вільно існувати й діяти в Україні. Ми сподіваємось, що сучасні й майбутні покоління пластунів, що виростатимуть і виховуватимуться у пластових осередках української діаспори, збережуть незмінними основні вартості Пласту.

Ми певні того, що прийде час, коли ці ідеали й основи Пласту майбутні покоління пластунів емігрантів передадуть молоді на Батьківщині, де вони — ці ідеї, основи і принципи — і зродились. Передадуть вони туди й довголітній, багатий і з трудом набутий досвід виховної праці.

Такі думки, Дорогі Друзі й Подруги Пластунки, насуваються з перспективи часу, часу майбутнього, може навіть далекого, але не менш ваговитого й успішного для нашої, дорогої нам усім організації української молоді — Пласт.

У російській літературі про Київську Русь як правило не згадується взагалі про українців та білорусів, за винятком хібащо посібників чи спеціальних текстів про «давньоруську народність». Панує в цій літературі високий патос російського національного патріотизму. Навпаки, в Україні та українською мовою не може з'явитися жадного найменшого тексту про Київську Русь без згадки про «спільного предка», про «колицку», з якої однаге, все одно не гути бодай кволенького українського голосу. Росіяни монополізували вивчення нашої культури, зокрема писемної, до 14 ст., називаючи її, звісна річ, російською (русской). «Єдиний корінь» («давньоруська народність») виявляється на практиці зовсім не нашим коренем, а «спільний предок» — зовсім не спільним, а лише предком російського народу.

Юрій Бадзьо (подано за «Сучасністю»)

НАШІ ВТРАТИ

ТІ, ЩО ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ЛЮДМИЛА СКОРЮК-БРИЗГҀН, організатор Пласту в Братиславі, Чехословаччина, лікар і колишній член лікарського складу Місії Червоного Хреста. Померла в Торонто, Канада, 7-го січня 1981 р.

МИРОСЛАВ ШЕВЧУК, пл. сен. кер., член Куреня УПС "Лісові Чорти". Покійний був одним з основоположників Пластової Станиці в Аделяїді, Австралія, довголітнім станичним, комендантом пластових таборів, головою ОП УПС в Аделяїді. Помер 21-го січня 1981 р.

О. ДЕКАН ІВАН ЛЕСЬКОВИЧ, пл. сен., останньо душпастир у Гамбурзі і декан Північно-західнього деканату в Німеччині. Помер 23-го січня 1981 р.

ЯРОСЛАВ КУЛЬЧИЦЬКИЙ, пл. сен., дов. член Куреня УПС "Орликівці", довголітній активний член Пластової Станиці в Чікаго, колишній член 1-ої Дивізії УНА, громадський діяч. Помер в Чікаго у дні 2-го лютого 1981 р.

ГАННА ДМИТЕРКО-РАТИЧ, пл. сен. кер., член 1-го Куреня УПС ім. О. і С. Тисовських, член УСС і УГА, член Пластової Станиці в Нью Бронсвік, Н. Дж., ЗСА. Померла 3-го квітня 1981 р.

МИКОЛА КУЗЬМОВИЧ, пл. сен., дов. член 10-го Куреня "Чорноморці", лікар і любитель мистецтва, член Пластової Станиці в Нью-Йорку. Помер в Бабилоні 11-го червня 1981 р.

ВОЛОДИМИР САВЧАК, пл. сен. кер., колишній станичний Пластової Станиці в Нью-Йорку, довніше голова Крайової Пластової Ради в ЗСА і довголітній член пластових проводів. Помер в Нью-Йорку 20-го червня 1981 р.

Вічна Їм пам'ять!

Питання пластової ідеології

Микола Костко, ОХ

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ

*... якщо сеніорат на громадським полі
не виправдає себе, то наші усі заходи,
для виховання молоді, були неправильні...
Сірий Лев*

Довше щоденне життя наше в країнах з різною культурою і з різними мовами приносять сумні вістки. Сумні вони є тим, що родяться і виростають нові молоді українські громади у Великобританії, Аргентині, США, Канаді, Німеччині й інших країнах і, вони не мають поміж собою спільної мови. А то не тому, що вони говорять різними мовами, але тому, що вони не мають про що спільно говорити. Вони не мають спільної теми.

Гін до так званої діяльності й українського самозбереження витворив систему парафіяльного патріотизму кожної країни, але цьому всьому бракує координації й надавання одного тону й ритму в гльобальнім розмірі, щоб воно мало визначену мету і вигляд на користі української нації. Потрібно гльобального українського провідництва для молоді, або радше скажімо, що потрібне гльобальне молодецьке провідництво, щоб воно продовжувало вирощувати українську націоналістичну групу в усіх країнах, де живуть українці.

Є Український Пласт, — дитина українського націоналізму. Бо саме тоді, коли течія української націоналістичної концепції просякала свідомість багатьох українців напочатку нашого століття і спонтанно пробивалася на форум українських родин села й міста, саме тоді, молодий український патріот, що його популярно називають Дрот, оформив згуртування для молоді, щоб вона себе вплітала в ту нову тканину

відродженого українського націоналізму. Дрот це все назвав дуже вдало, хоч з другого боку, дуже невинно, кажучи... “для всестороннього і патріотичного самовиховання”... Знаючи, що тодішня спільнота старших не мала на своїм терені місця для молоді, Дрот своїм почином відчинив можливості для молоді формувати свою власну спільноту й виростати в ній та підготовлятися й удосконалюватися в умінні бути провідними для потреб спільноти дорослих, для потреб української нації. Дрот дав можливість ставати частиною того нового українського народу. Двадцять років пізніше створилася ОУН, але остання не може позбутися першої, бо перша не конкурує з останньою. Людина ж мусить перше бути вихована у вартостях і підготовлена в умілостях, щоб стати вартісним членом ОУН, бо завдання тих двох середовищ різняться і також різниться членство віком та способом праці.

Тому ніяк не можна оправдати того, що Пласт не може вживати слів “націоналістичний” чи “державницький” у своїй програмі виховання молоді, бо то, мовляв, комусь не подобається. Бо сьогодні, коли “національний”, у мові американця значить “по цілій країні”, то воно ніяк не говорить нічого про національну приналежність. Тому тут треба послуговуватися тим сильнішим виразом “націоналістичний”, щоб ним визначувати те, що ми дотепер розуміли український-національний.

У світлі того всього, а далі у світло того, що українська спільнота прийняла Пласт як свою улюблену дитину і вплела в нього великі надії націоналістичного майбутнього, тому то якраз Пласт повинен би зайнятися питанням упрограмування й zorganizування “українського молодечого гльобу”, щоб себе ділово виправдати в комплексі існування й праці для нації.

Прийшов, здається, тепер час на те, щоб Пласт використав сотні досвідчених своїх членів, що довгими роками підготовлялися до “служби Батьківщині”, та дав їм напрям, до якого мета та “служба” повинні прямувати. Приходить також час і на те, щоб Пласт почав переводити в життя те, що вже десятиліттями голосить, — “співпраця з церквою, школою і родиною”, бо на цих трьох первнях опирається український націоналістичний гльоб.

А співпраця, це не значить кинути гасло й сісти, але щось інше. Це є те, що у своїх вислідах заманіфестує себе тим,

що провідництво церкви буде заступлене чисельно новими українськими провідниками, й тема віри в Бога й віри в націю будуть впарі проголошувані; це є те, що провідництво українського шкільництва буде упрограмувати читанки тематикою “світ і українці”, це є те, що саме кожна українська мама буде вплітати у свідомість дитини, чи буде плекати почування любови й пошани до всього, що увінчалось бути українським.

Це велика програма. Робота дуже проста й дуже повільна. Треба її зарисувати на кілька десятиліть і постійно її допильновувати. КУПО може в цім мати велику вартість і доцільність.

Казав колись Сірій Лев, ще у 1961-ім році у Клівеленді, і пл. сен. Володимир Бобків записав це й опісля оприлюднив (“Слово”, ч. 4/84, ст. 6), що “... якщо сеніорат на громадським полі не виправдає себе, то наші усі заходи для виховання молоді були неправильні. Щось треба було робити інше. Тоді мудрий чоловік сеніор мусить витягнути з цього відповідні висновки”.

Здається, що Сірій Лев добре все передбачив. Тут не потрібно нікого, ані нічого ганити. “Треба робити щось інше”.

До сіро-захисного тяжить все міщанство й інтелігентний скептик, в якому теж сидить Дон Кіхот, але дуже маленький і затиснений. Він ніколи не зважився першим виступити проти неправди, «бо все одно це даремно», не зважився кликати за собою, «бо все одно не підуть», і не зважився на жоден озайдушний крок, «бо це нікуди не веде». Він боявся поразки, розправи, боявся людського сміху, людського наговору, одне слово — боявся. Від цього так здрибнів, що йому зазотілось знищити саме ім'я Дон Кіхон, як нагадування, саму різницю між правдою і правдоподібністю. Бо правда закликає, а правдоподібність — заспокоює. Євген Свєрстюк, «Слідами казки про Іванову молодість»).

Ольга Кузьмович

ПЛАСТ ВЧОРА, СЬОГОДНІ І ЗАВТРА

(Доповідь на XV-ий Крайовий Пластовий З'їзд у ЗСА)

Оце вперше доля не дозволила мені бути учасником Крайового Пластового З'їзду в ЗСА та спільно радити з пластовими друзями, як розвіяти ті хмари, які насуваються на наш Пласт, саме на порозі його 70-річчя. Але хоч фізично мене немає, я думками на тому 15-ому Пластовому З'їзді, а свої міркування передаю устами молодій подружці з рядів УСП-ок, як живий доказ тяглости пластової праці. Чи може бути кращий спосіб передати учасникам З'їзду те, що хотілося б кинути під розгляд і поважну призадуму?

Сьогодні Пласт вступає у своє 70-річчя. Для людини — це вік відходу та заслуженого відпочинку. Вік спогадів про пройдений шлях, підсумків добрих і злих вчинків життя. Подібно й Пластові є про що згадувати, робити підсумки, виказувати успіхи й невдачі, тільки що наш Пласт не йде на заслужений відпочинок, а постійно відроджується новими поколіннями, бож Пласт організація української молоді. Молодь же мета існування Пласту.

Усі ми добре знаємо світле минуле нашої організації та темні в ній моменти. Після років розквіту й сили на Західних Землях України в 20-их роках — приходить розв'язання польською владою. Перехід з легальної організації у підпілля, ніяк не зламав тих пластунів, що глибоко вірили в правильність пластової ідеї. Їх стало куди менше, але зате ті, які залишилися, зуміли може навіть краще працювати в менших групах, ніж в рядах масової організації. Тайні сходини, а з тим пов'язані небезпеки арештів, щира дружба, взаємне беззастережне довір'я одних до одних, а навіть глибокі ідеологічні розходження з частиною давніших пластунів — все це дало силу перетривати Пластові бурхливий період до другої світовій війни. Такий стан не лише його не знищив, але скріпив його силу.

То ж не диво, що не могла зломити пластунів і війна й втрата цілого ряду визначних пластових провідників. Це й

було причиною, що у т. зв. “таборово-переселенчому” періоді Пласт негайно віджив, повернувшись до нього десятки тих, що в нелегальному часі не хотіли або не мали можливості працювати, а за ними вступили у пластові ряди сотки української молоді, яких захопила пластова ідея, пластова метода самовиховання, а, здається, таки найбільше пластова романтика й пластова дружба.

Пласт відкрив свої двері широко й великодушно для цілої української спільноти, застосовуючи й віруючи в засаду чесної гри, яку так високо у своїй методі ставить. Щось є в тих відкритих, чесних засадах Українського Пласту, виписаних чітко його основниками у пластовому обіті та в пунктах пластового закону, що дало йому глибоке довір'я нашої спільноти, а перш усього батьків української молоді й дітвори.

Але одночасно на Пласт і його членів постійно були і с звернені очі усіх, зі сподіванням, що кожна пластунка і кожний пластун виправдає те довір'я і виявить найкращі ціхи характерної, духово здорової української людини. Проте і зокрема вичікувано й досі жде того спільнота від пластових провідників.

Однак масовий характер, що його прибрав Пласт, хоч з одного боку вказував на його силу й популярність, з другого ніяк не помагав у вишколюванні поодиноких характерів, у індивідуальному підході до молоді, що була в його рядах. Роки ентузіастичної праці й розросту на нових місцях поселення нагадують, із перспективи сьгоднішнього дня, двадцяті роки на Західній Україні. Тільки тут поруч із ростом кількості членів прийшов ріст матеріальний, а з ним потреби широко розбудувати адміністраційну ділянку Пластової Організації.

Щойно шістдесяті роки, а з ними величезні переміни у психіці молоді майже цілого західнього світу — змусили нас зупинитися на хвилину в нашому постійному житті з дня на день, від імпрези до імпрези, від зустрічі до зустрічі. Дбайливо підготований і довгий Пластовий Конгрес Другий, із фаховими аналізами стану пластової організації в усіх її аспектах, старався відповісти на питання: “А що далі?”

Ми бачили, що зовсім змінена настанова до життя цілої молоді, зміняє і нашу молодь, і нам — виховникам треба до того підготуватись та зайняти відповідне становище. Після

довгої й широкої виміни думок прийнято ряд засадничих постанов чи підтверджено ті існуючі від початку. Найважливіше з них було ствердження того, що ідея Українського Пласту, його головні засади, ідейні основи незмінні, вони далі актуальні. Бож Пласт постав з метою “дати Україні нову людину — характерну, соціально корисну й активну, яка в усіх ситуаціях ставила б українське-ціле над партійно-партикулярне”. Зате треба змінити виховні засоби, випробовувати нові форми й пристосовувати їх до сьогоднішнього дня. Рішення прийнято, зафіксовано в окремій публікації, винесено відповідні резолюції, які підтвердили пластові з'їзди, тільки... не переведено їх х життя. Що гірше, смію твердити після спостережень в останніх роках, ми зробили саме навпаки, як постановили. Ми ніяк не змінили засобів і методи пластової праці й не застосували їх до сучасності, але зате змінємо основні пластові принципи й хочемо натягнути їх до нашої вподоби.

А тимчасом сьогоднішня дівора й молодь не розуміючи суті Пласту та його ідей, які не ставиться їй ясно й чітко перед очі, є докраю знуджена застарілими у сьогоднішньому понятті способами виховної праці та щораз далі відпливає від справжнього пластування. Бо ані морзетка, ані гра Кіма, ані переведення бабусі через дорогу, не можуть захопити теперішню молодь юнацького чи новацького віку, не захопить молодь, яка бавиться електричними роботами, компотерами та яка вдивляється довгими годинами кожного дня у телевізію, де бачить гльорифікацію грабунків, убивств і наркотиків.

Отож щораз більша є відстань між пластовими виховниками дорослого віку, а тими, яким мають вони допомогти виховуватися. На жаль, і ті виховники часто лишень по назві є такими. Заплутані у складну адміністраційну машину, яку самі розбудували, заховані за горами обіжників, доручень, формулярів, — вони не мають ані часу, ані охоти до глибшого розгляду виховної системи, яку б повинні пристосувати. Саме цей брак охоти й втома постійним організаційним тиском ще більше відбивається негативно на сьогоднішньому Пласті. Український Пласт це не американське підприємство чи корпорація, де можна поділити все на сектори праці, розвантажити її на десятки фахівців, дати кожну проблему в іншу шухлядку, а то й сподіватися від компютера розв'язки. Пласт це — життя, це відношення людини до людини, це виروضування

добрих цих характеру з тонким відчуттям настроїв і почувань дитини чи юнака. У висліді років такого саме розуміння завдань Пласту, бачимо скільки досі вийшло з наших рядів характерних, цінних, відповідальних одиниць, що були чи і є найкращими членами української спільноти. Але ми бачимо також, що у своїй великодушності, доброзичливості, ми дали сили й серце для виховання таких, що сьогодні діють на шкоду Пласту, використовуючи це, що в ньому набули для інших цілей. Це ті, які на зовні хваляться все, що були пластунами або ще й далі час до часу вдягають пластовий однострій — але серцем і почуваннями вони не є в Пласті. Це ті, які появляються лише тоді серед нас, коли треба бути проти чогось або проти когось, які виладовають свою енергію не на позитивну виховну працю, а на критику й злобу.

На щастя таких немає багато. А все ж саме такі дорослі пластуни, як також сьогоднішня пластова молодь і дітвора, яка, як і їх батьки не розуміє підставових завдань пластової організації, кажуть нам знову ставити питання: “А що далі?”, “Як вдержати наш Пласт у майбутньому?”

Здається частинно дає нам відповідь на те питання жорстока дійсність, яка вказує на постійне, але певне зменшення нашої кількості, а зокрема на диспропорцію між зменшенням новацтва і юнацтва, а зростанням кількості дорослих пластунів. Отож час витягати з того стану висновки. Нам треба поспішно редукувати адміністративний апарат, увесь цей штаб старшин без війська, зірвати червону нитку паперової війни, нам треба створити здоровий баянс між підметом і предметом існування Пласту і повернутися до первісної вимоги якості. У тій якості бачу майбутнє нашої організації та продовження її життя. Вона ж дозволила нам вдержатися у всіх дотеперішніх важких моментах для Пласту, вона дозволить задержати його й завтра. Це якість, яка вимагає бути вірним Богові та Україні не словами чи крикливим патріотизмом, а щоденним життям. Це якість, яка виробляє найкращі ціхи характеру, що каже вірити в добро, красу, дружбу... усі ті здавалося б сьогодні непопулярні атрибути. Але вони були і є, як були і є чисті та ясні основи пластової організації, поставлені ще перед 70-ти роками. Я вірю в це, а мою віру піддержує сьогодні саме живий, хоч як болючий приклад. Пишу ці свої міркування в особливо тяжких та сумних родинних об-

ставинах. І саме в цих хвилинах вироблена Пластом настанова до життя та тепле й щире відношення моїх пластових друзів, які стоять на кожному кроці з помічною рукою, переконали мене ще раз в тому, скільки може дати приналежність до пластового гурта тим, які цей Пласт належно розуміють і оцінюють, — тим, яким він став змістом цілого життя. А таких серед нашого покоління багато й багато їх сьогодні на тому 15-ому крайовому з'їзді. Вони, як колись казав наш Начальний Пластун — Сірій Лев, виписали собі невидне гасло “Вірні аж до смерти!” і його напевно не змінять.

Але саме тому, мої кінцеві міркування звертаються не до тих довголітніх пластових друзів, а до старшого пластуна, до тих, що тепер слухають тих слів і до тих, що зайняті собою й не цікаві на доповідь сеніора. Від Вас усіх, Дорогі молоді Подруги й Друзі, залежить далі існування Українського Пласту, Пласту по суті, а не по назві. Не зміняйте його основ і не розбивайте його власними чи чужими руками, бо залишиться Вам і Вашим дітям пуста, якої ніщо не зуміє заступити. Ви позбавите себе і їх переживань, які не може дати ані особиста кар'єра, ані гроші, ані відречення від українства. Навіть, коли Вас буде куди менше, але будете продовжувати справжню пластову виховну працю й вірити в чисту пластову ідею, Ви знайдете мету й радість життя. А з Вами пластова ідея залишиться далі жива, як живою була через довгих 70 років, крізь усі бурі та негоди ХХ-го сторіччя.

ЗАПИТНИК

1. Чи вважаєте, що “Пластовий Шлях” повинен далі появлятися?
 2. Якщо так, то скільки разів у році?
 3. Які статті й дописи хотіли б Ви бачити у “Пластовому Шляху”?
 4. Чи вважаєте, що добре ділити “Пластовий Шлях” тематично на підвідділи, як це досі було, напр.: “Ми і наш народ”, “Питання пластової ідеології”.
 5. Чи вважаєте, що “Пластовий Шлях” повинен бути цікавий тематикою і для УПС і УСП?
-

НАШІ ПРИЯТЕЛІ ПРО ПЛАСТ

Приємно сьогодні знаходити у нашій пресі чи почути у розмовах прихильні відгуки про пластову працю і пластову організацію, бо вони чомусь не трапляються аж так часто, як здавалося б.

Тому ми повинні їх вишукувати та ділитися ними, не ради зарозумілості, а ради доброго самопочуття й внутрішнього спокою, що виконуємо чи виконали наші завдання.

Започатковуємо отже з тим числом тану окрему рубрику у “Пластовому Шляху” та просимо наших читачів присилати нам витинки з преси про Пласт чи інші наглядні донази, що українська спільнота оцінює нашу організацію та нашу працю.

Тим разом подаємо друкований у “Свободі” нарис відомої нашої приятельни письменниці та фейлетоністки Іванни Савицької. Він присвячений пластовому прововоді як подяка, але одночасно він закінчується апелем до невичної нашої дальшої виховної праці з українською молоддю. Чи може бути краща заохота до цієї праці, як саме цей нарис?

ДЛЯ МЕНЕ ПЛАСТ ЩОСЬ БІЛЬШЕ...

Дорога Подруго Мотре!

Хочете, щоб написати Вам про мої початки Пласту. Отже пишу. Але, чи вдовольнить це Вас? Бо для мене Пласт щось більше, як одна з молодечих організацій. Він особлива подія в моєму житті... Пласт не лише молодече пережиття: це свідоме формування себе, це свідоме постава до довкілля!

Ішлося до того зовсім просто. З декількома товаришами з класи стаєш гуртком зі спрямованою дією. Гурток “Ластівка”, зі знаком: в лету чорна ластівка на білому тлі трикутного малого прапорця, прикріпленого на довгим дрючку. Даємо виклик: ми є гурток — нас є більше! Маємо однострій: біла блузка, темносиня фалдована спідничка, краватка з голубої стрічки (краски полку). Шапка “кгакі” у формі шолома, на ній голубий щитик — ромб на ньому пластова лілейка з тризубом. В руці дрючок, приблизно 1.8 — 2 м., звернений вгору.

Поштовх вийшов від “Миронця”, проф. Мирона Федусевича. Він вчив нас польської мови (літератури). Його вда-

ча й поведінка з ученицями доброзичлива, поважна, у взаємній пошані, будила довір'я й бажання йти за ним.

Ми багато говорили, він впливав на нас лекціями, добром домашніх завдань. Кращі перечитував перед клясою.

Впровадив у гурткову працю. Він же запроєктував нам шапки, що їх ми дуже любили, його проекту була пластова лілейка переплетена тризубом. Він komponував мелодії до пластових пісень.

Дрот вчив нас також. Його вдача була інакша. Ми не мали душевного контакту з ним, бо тоді ще не освідомлювали собі його ролі в Пласті. Офіційна опікунка: проф. Ольга Мриц. Сірий Лев тоді не мав ніякого відношення до Пласту, він тоді щойно повернувся з нашої визвольної боротьби. Це була осінь 1920 р.

Сходини взимку в клясах, влітку в парках: робили прогулянки в околиці Львова. Згодом, домівка (для всіх полків Львова) в будинку ставропігії, при вулиці Бляхарській.

Ми тяжко переживали програму війну в Галичині з поляками. А тут у Пласті ми далі працювали для України, працювали від основ: від перевиховання самих себе... “в Пласті росте новий люд”.

З поміччю Миронця, Дрота і Ольги Мриц, ми склали 1-ий іспит і з прихильниць, стали учасницями. З кількох гуртків утворився III Пласт. полк. ім. Княгині Ярославни, а я першою його полковницею.

Обов'язки пластуни ми закарбували в серці, а пластовий закон став стилем життя. Не можу уявити собі переступлення його! Курення немислиме — те саме з алькоголем. Закон не дозволяв — і справа була скінчена. Пластун не ломить свого слова. Раз попалася мені шоколядка з румом, я сейчас викинула її з рота і докладно вимила з слідів алькоголю.

Дружили з собою щиро, поважно. Бачу Вас завжди: ясні постаті розумної, опанованої Ірини Сабат, Олі Гладилевич — вона уосібнювала нам княгиню Ярославну: стунка білявка, великі сині очі (такого ж кольору, як наша полкова краватка) під шапочною — шоломом. Чарівна “Киця” Голояд, поважні Ярослава й Марійка Левицькі, така ж обов'язкова Ростислава Демчук... десятки їх...

З інших полків (опісля вони називалися курені) Сяха Пристай, Оришка Гавришак, Маруся Мудрак... У Стрию, де

наша полкова команда провела 1-ий іспит, здобула я вірну, на ціле життя приятельку: Марусю Середницьку...

А в 1922 році матура і моя участь в організації перервалася на довгі роки. Нові обов'язки, нові шляхи — до тої самої мети. Чому Пласт такий мені дорогий? Що він мені дав?

Ідею праці для мого народу, барвне переживання ранньої молодости, дав здобуту у ньому поставу до життя, відвагу до нього, самодисципліну, що помогли перетривати Великий Ісход з маленькими дітьми, Чужину, а на кінцевому, самотньому шляху, ще й чую пластове “не спускай голови у знеможі, бо зірок не побачиш тоді”.

Бачу їх завжди...

СКОБ

пл. сен. Дарія Витанович,
I Кур. ім. О. і С. Тисовських,
давніше — Дарія Гриневич
III Полк. ім. Кн. Ярославни.

Дорога Мотре! Ще окремо мушу згадати, як дуже ми в пластуванню придержувались точности в часі! Ми знали, що люди на низькому поземі цивілізації не мають відчуття часу. Теж — бути неточним означає непошану до людини, до справи. Дуже старанно ми вимірювали час, щоби бути на місці не запізно, і теж, борони Боже, не завчасно!

Згадаю смішне... Всі полки навипередки старалися чимось заблищати. На спільній виставці ручних робіт наша частина була дуже скромна. Зате II-го полку ім. Марти Борецької пишалася різноманітністю та штудерністю (коронками, які напевно виконали колись їх бабуні). Як стій ми принесли й долучили всякі родинні скарби... ДВ.

З “Вістей Пластової Станиці Нью Йорк” ч. 3/81

Ніяка віддаль не є більшою серед людей, ніж та, коли одна людина не спроможна зрозуміти культурного ґрунту і спадщини іншої людини.

Що тільки ти успадкував від своїх предків, уживай те, і тоді ти станеш їх власником.

Гете — Фавст I 682-83.

МАЛИНОВА ХУСТИНА (Пластовому Проводові в подяку)

Мені сповнилося чотирнацять років, як я вступила до Пласту. На малинову хустину прийшлося трохи чекати, та врешті одного дуже святочного дня кільканадцять дівчаток у зелених пластових одностроях склали присягу на пластову лілейку. Нам тоді дарували малинові хустини.

Це було в Перемишлі дуже, дуже давно. Нас, дівчат, полонили тоді шляхетні пластові закони, братерство, ідейність, дисципліна, а молоденькі серця, по вінця налиті любов'ю до Рідного Краю, були готові навіть на жертву для нього.

Пластовим "богом" була тоді Цюпа Паліїв і її тверде слово було для нас святе.

Були це виїняткові часи. До Пласту приймали лиш того, хто заслужив на оте особливе відзначення, а зберігати пластові закони було легко, бо молодь тодішня знала, що таке послух, що точність і чесність із самим собою.

В тридцятих роках польська влада розв'язала наш Пласт. Розв'язала тільки формально, бо він пішов у підпілля, ще більше зв'язав нашу молодь вузлами пластової ідеї, ще більше її зціпив.

Мій гурток збирався на сходи за престолом у шкільній каплиці. Все було тоді засекречене, все відбувалося шепотом. Ми при світлі свічок святкували тоді Листопадові Свята, віддавали пошану закатованій Ользі Басараб. Ми сплітали вінки на зеленосвяточний похід на Пикюличі, перевозили різні книжки і доручення, і з лав Пласту вийшли герої-підпільники, в'язні польських тюрем і Берези Картузької.

Пласт давав нам ту силу, давав снагу не боятися, не піддаватися, боронитися.

З тих років пройшло півстоліття. Інші тепер часи, інші обставини, інша сучасна молодь. Та є ще горсточка тих, що колись кермували Пластом, є вихованці Пласту, і сьогодні, як і колись, саме вони гуртують молодь в пластові лави. Праця їхня нелегка, ми це знаємо. І може саме тому, що нелегка, вона така цінна і така потрібна сьогодні.

Хто не має дітей, не має внуків, не усвідомлює навіть, як важко гепер працювати з молодими людьми. Тому ми, бать-

ки, дідусі і бабуні так дуже вдячні за оту працю сучасному Пластовому Проводові.

Не лишайте наших дітей напоталу, вони ті розгукані, галасливі діти, вас тепер потребує може більше, як будь-коли. Хай лицарські пластові закони, які так важко прищепити сучасній молоді, допоможуть тій молоді вирости в люди, не загинути в повені розбурханих, безідейних хвиль.

Хай найкращою, найціннішою серцю прикрасою буде пластовій молоді — малинова хустина.

ПЛАСТУН ІЗ САНТИМЕНТОМ НА РАМЕНІ

Минає саме вне рік, як у ряді тих, що "відлітають сірим шнурком" із пластового кола був сл. п. пл. сен. нерв. Мирон Левицький, член 1-го Нуреня УПС ім С. і О. Тисовських, знаний під псевдом "Лісовик". Друг Мирон Левицький один з найширше знаних та шанованих сеніорів, довголітній член і працівник Крайової Пластової Старшини в ЗСА, був не лише цілим серцем і душею пластуном від наймолодших своїх років, але й повний сентименту до Пласту, до нашого славного минулого і до визвольної боротьби. Про це, однак, мало знає загал пластунів сеніорів, що пригадують ділового "друга Левицького", як він вгоминався за внесок чи вимагав виконання пластових обов'язків.

Але хто з нас відкрив його сентимент і читав рознінені по пластових журналах спомини й нариси, той щиро цінив ту сторінку його вдачі й добре перо, яке у родині Левицьких (брат пл. сен. М. Левицького це відомий письменник і журналіст Василь Софронів Левицький) тому це не було несподіванною.

Вшановуючи першу річницю смерті сл. п. пл. сен. Мирона Левицького, містимо один з його спогадів, що його він написав під впливом переживань на Ювілейній Пластовій Зустрічі у 50-річчя Пласту в 1962 році.

Емоційність — великий дар Божий, бо вона лежить в основі кожного мистецтва, кожної творчості, але в наших невмілих руках цей Божий дар перетворився в Божу кару. Від нас залежить повернути їй первісне, творче, а не руйнівне значення.

Євген Онацький.

ПРИГАДАЛИСЯ ЛІТА МОЛОДІІ...

Рік 1962 — Ювілейна Пластова Зустріч у повному розгарі. Ціла пластова оселя “Вовча Тропа” в Іст Четген Н. Й. наповнилася молоддю і старшими віком пластунами... Скрізь рух, — поодинокі, групами, а то й меншими й більшими з'єднаннями ходять та маршують пластуни. Лиця всіх поважні, зайняті якимись плянами чи дорученнями.

Погода прекрасна, лагідне осіннє сонце наче пестить довколишню природу й додає сили, охоти й розмаху великій праці, що тут відбувається чи плянується...

Давно заповідана й довго та тяжко приготовувана Ювілейна Пластова Зустріч якраз на добре розпочалася. Більше, ніж підтора тисячі пластової молоді зібралося тут і вже розмістилося на розлогих полянах “Вовчої Тропи”.

Ось й я між ними — сивоволосий, підтоптаний, майже старик — і я вдягнув пластовий однострій, пластовою шапкою накрив лисину й сивину, вдаю молодого.

Всі стараються всіма силами залучитися у велике діло святкування — 50-ліття Українського Пласту. Бадьорий, піднесений настрій піддержує всіх і додає сили витримати може завеликі труднощі.

Приходить вечір і змучене цілоденним напруженням і біганиною тіло хоче відпочинку й відпруження, але думка працює далі. Вечірня прохолода і ясне сине небо кличе всіх на вільне, свіже повітря, на площі, до гурту — до молоді.. Молодь не спить — ось з гори маршують вже відділи юначок і чути їхні пісні при марші... Відділ за відділом маршує і радує душу виглядом, бадьорістю й піснею. В далині чути іншу пісню — то з другого боку підходять відділи юнаків. Пісні відділів перекликуються, часом доповняють себе і вкінці губляться з переходом відділів у видолинок, де має відбутися ватра...

Чи то вечірний сумерк, чи цілоденні зайняття довели мене до задуми й якогось містичного, мрійливого настрою... Часами навіть за горло щось тиснуло, а в очах з'явилися сльо-

зи.. Спомин давно проминулої молодости прилинув нині до мене так яскраво й виразно став перед моїми очима.

У зеленому однострої побачив я себе, у тих ясніших сукенках побачив тих, за якими заглядав колись... у днях молодости.

Коли розходилася пісня і холодний легіт плів з дооколичних лісів, а я самотний стояв, спершись об дерево — попливли мов на кіновій стрічці спомини пройдених днів, спомини пережитих зривів, захоплень і чинів. Я бачу тут піднесений настрій, захоплення молоді, бачу їхнє бажання творити щось добре, необхідне для досягнення великої мети, пригадалися колишні мої пориви, задуми й бажання.

Знаємо, що основою кожного великого діла є думка. Може навіть мрія, а далі захоплення, бажання і чин...

Подібними зеленими рядами маршували колись, вже так давно... бо в 1918 році УСС-и — пізнім вечором по призьмарених вулицях Чернівців. Пізно в ночі сотні УСС, без галасу й шуму розбирали вагони австрійської амуніції, брали на плечі важкі скрині з крісовою амуніцією і ручними гранатами несли все до своїх ешелонів... Недалеке світло чернівецьких вулиць освічувало таємничі постаті стрільців між вагонами товарового двірця. Важко двигали ми скрині амуніції а серце повне було таємничого настрою в очікуванні чогось великого, невідомого в очікуванні боїв за Львів...

Поволі котилися потяги з цілим легіоном УСС-ів по просторах нашої Буковини й Галичини — до Львова... На залізничних станціях держали варту подібні до нас, молоді студенти, а то й учні. В їхніх очах горів запал, захоплення й мрія молодости — служити Україні... Запал приносив діло, боротьбу за волю свого народу.

Ось вже Львів — Персенківка, і наказ готуватися до наступу на Головний Двірць. До наступу голосяться добровольці — і знову до голосу прийшла мрія -- порив. Одними з перших зголосилися ми — мій брат Василь і я...

Потяг підкотився під самий головний двірць. Перші підходи, перші стріли, перші ранені, і смерть нашого чотового, що кидався вперед в тунелях двірця.

У цей чарівний вечір — на прегарній пластовій оселі думка викликала образи, давні переживання. Ось Київ на початку 1918 року, Федорівський переулоч... Треба там бути,

щоб зрозуміти моє захоплення, тодішні переживання. У Києві — формування СС-ців — творення урядів України з Гетьманом Скоропадським, Симоном Петлюрою. Хлопці рвалися до боїв за Київ, до Крут, де був кінець, і була смерть, і недомріяна мрія... Вільна Незалежна Україна...

І далі — мрія, захоплення вели нас через бої на степах України до полону в Домб'ю й Тухолі, на тернистих шляхах походів у боротьбі за кращу долю народу, нашої Галичини в часах її окупації поляками і большевією. Вона — большевія — завела нас сюди на чужину — холодну, хоч часом повну мрій і бажань...

Згадалося так багато в ту чарівну місячну ніч під розлогим деревом на пластовій оселі "Вовча Тропа" в Іст Четгем під Нью-Йорком... Чи варто згадувати минуле, жити споминами. Може ні, а може й так! Як же показати захоплення й молодечу мрію, як можуть творитись чуда? Треба ж домріяти цю мрію до кінця!

Мені здавалося, що в серцях нашої молоді, що під цю пору маршувала на вечірню пластову ватру, були подібні мрії й почування — почування прив'язання й любови до свого рідного, до України!

Тут якраз, на мою думку, найбільша заслуга Ювілейної Пластової Зустрічі — дати радість, виликати захоплення, скріплювати бажання служити великому ідеалові — служити Україні!.

Чи не найбільшим, найважливішим завданням нашим, нас старших, тепер по цій зустрічі, не дати загинути, забутись тим великим переживанням у молодих серцях, що зродилися під час цих незабутніх вечорів довкола ватер... Може не все ще стало їм ясним і не закарбувалося твердо в душі, але тут наше діло — піддержати, утвердити і ще більше розпалити той вогонь, що загорівся у серцях молодих: любов до краси й добра, бажання служити Пластові й Україні!

Будьмо готові до праці для тих, що творять нашу надію, будьмо готові до праці й жертв, а молоді підуть нашими слідами.

Хай же мрія і чин молодости нашої будуть живими, хай вони, як життєдайне сонце загіє наших дітей на холодній чужині!

Ваш Лісовик

Ми і наш народ

РОДИНА СІЧКІВ — РОДИНА РОКУ

В Україні є чимало людей і цілих родин, гідних особливої уваги, пошани й подиву. Та навіть з-поміж них виділяється мужня родина Січків з міста Долина Івано-Франківської області. Протягом двох останніх років троє чоловіків з цієї родини відважно стали на прю з державною сваволею й опинилися за ґратами. Життя двох жінок, що залишилися вдома, сповнене напруженим очікуванням нової біди.

Розповідь Стефанії Петраш-Січко про свою родину — це не лише життєпис кількох мужніх українських патріотів, це — життєпис самого уярмленого українського народу. Ось уривки з її звернення до громадськості світу:

“Я — мати трьох дітей: двох синів, Василя і Володимира, віком 24 і 20 років, та дочки Оксани, 17 років.

Діти мої — це та єдина, благодатна нагорода безталанного нашого життя з мужем, Петром Січком, нині позбавленим волі за правозахисну діяльність та приналежність до Української групи сприяння виконанню Гельсінкських угод разом із сином Василем.

Тепер на голови моїх дітей упала страшна кара. Чи в силі хто цьому запобігти та відвернути караючу руку? В розпачі я звертаюся зі своєю розповіддю-мольбою до всіх, хто в змозі мене почути і допомогти.

Обоє ми з Петром Січком — колишні політв'язні сталінських концтаборів. Мене було засуджено в 1947 році до 10 років, а Петра Січка в 1947 році — до страти з подальшою заміною на 25 років, а згодом зі скороченням терміну до 10 років. Що ж ми вчинили, за що така кара? Нашою провинною було родитися на Українських Західних Землях, що належали Польській Речі Посполитій.

Наша доля — це частка долі беззахисних нащадків, що в усі часи великих імперіялістичних зрушень і боротьби на її

території волею-неволею стають в обороні людських прав, органічно пов'язаних з національно-сuverенними правами споконвіку уярмленої Вітчизни.

З Божої ласки ми з П. Січком лишилися живими, перебували страшенно лихоліття диктату, масового терору, спрямованого на фізичне й духовне винародовлення людей нашої землі. І в неволі побралися. А в 1958 році з далекого Колимського краю з немовлям Василем та з надією на добро і щастя повернулися на рідну землю — в місто Долину Івано-Франківської області будувати нове життя.

Жили злагодженим подружнім життям, працювали над силу, і разом училися, й ростили дітей. Ми не переставали вірити в перемогу добра, хоч за бідую і злиднями понад 15 літ світу Божого не бачили.

Так тривало до 1977 року, до дня виключення сина Василя Січка з другого курсу факультету журналістики Київського університету. Коли Василь вступив до університету в 1975 році, то його батькові П. Січкові було запропоновано потаємну співпрацю з органами КДБ. На його відмову пригрозили: "Не довго твій син буде вчитися в університеті!" Так і сталося...

Тоді батько і син включилися в благородну, відкриту й лояльну правозахисну діяльність Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінкських угод, платонічним членом якої рахую себе і я.

В липні 1979 року їх було заарештовано, а в грудні засуджено закритим судом строком на три роки кожного.

Через рік заарештували й другого сина — Володимира за те, що не хотів зректися батька й старшого брата, а подібно до нього зрікся радянського громадянства. 9 січня 1981 року його теж прирекли на 3 роки неволі".

Доля родини Січків — це жива рана в загальній трагедії нашого народу. Тому Секретаріят Світового Конгресу Вільних Українців уважає за наш обов'язок і честь проголосити **Січків Родиною року** та закликає всіх чесних людей стати на їхній захист.

Роман Олесницький

УКРАЇНЦІ “ДОВН АНДЕР”

У цьому дописі коротка мова про розвиток і стан організованого громадського життя українців в Австралії. На цьому фоні слід розглядати розвиток льокального Пласту в минулому і, можливо, до деякої міри розцінювати його завдання й можливості в майбутньому.

Дещо про Австралію

В європейському розумінні Австралія — це відносно молода країна. У другій половині 18-го століття (1770) дослідник східного австралійського побережжя капітан Джеймс Кук проголосив її британською колонією. Згодом вона стала звалищем усякого роду англійських злочинців і небажаних осіб. Адміністративно розділено її на ряд окремих колоній безпосередньо підчинених Лондону. З половини 19-го століття почалася інтенсивна добровільна колонізація країни, зумовлена відкриттям золотих родовищ і освоєння пасовиськ. Він того часу характер її основно змінився. У 1901 р. утворено федерацію австралійських колоній (Австралійський Комонвелт) на статусі британського домініону. З точки зору міжнародного права легальний статус країни неясний. Хоча не було ніякого акту, який визнав би Австралію самостійною, вона має всі атрибути незалежної держави і такою вважає її цілий світ включно з Британією (не зважаючи на постанови Вестмінстерського Статуту з 1931 р., де вона все ще є домініоном з поширеними правами).

Географіно країна охоплює австрійський материк, острів Тасманію і невеликі острови Індійського і Тихого океанів. Поверхнею 7.7 млн. км², має близько 15 млн. мешканців, у цьому коло 40000 повнокровних аборигенів, поселених у центральних і північних пустелях, здебільшого в резерватах. Адміністративно Австралія поділена на 6 стейтів з власними урядами й парламентами. Осідком федерального уряду є столиця Канбери (Столична Територія). Населення здебільшого скупчене в столицях стейтів.

Історія українського поселення

Відомо лише про кільких українців в Австралії з-перед 2-ої світової війни. То ж повна відсутність старої еміграції є характеристичною ціхою тутешнього українського поселення. За статистиками іміграційного уряду в рамках переселенчої схеми, спонзорованої Міжнародньою Організацією Біженців — ІРО імігрувало до Австралії в 1948 — 1951 рр. приблизно 10500 українців. Були це здебільшого бездітні подружжя і самітні хлопці й дівчата в віці 20-30 років, які привезли зі собою стільки ж своїх утриманців. Разом прибуло тоді близько 21500 осіб українського походження.

Імігрантів зобов'язував дворічний контракт праці визначеної урядом. По короткому перебуванні в перехідних таборах їх розпорощувано малими групами по цілій Австралії. При приділі праці уряд не брав до уваги фахової й загальної освіти й не дозволяв самовільно змінити місце й рід праці. По двох роках імігранти автоматично набували право постійного поселення й праці за їх бажанням, а по п'яти роках вони могли стати австралійськими горожанами. У висліді, по закінченні контракту, більшість переселилася в великі міста, які давали кращі умови праці в індустрії і можливість гуртуватися в українських середовищах.

Українська іміграція пізніших років, головно з Великобританії, Югославії і Далекého Сходу, була дуже нечисленна.

Демографічні дані

В урядовій статистиці багато українців зараховано за місцем народження, або державною приналежністю, до інших національних груп. Тому повище число 21500 перших поселенців слід фактично збільшити на яких 10-20 відсотків. Завдяки мінімальній смертності серед перших поселенців і дуже високому природньому приростові кількість українців скоро помітно зросла. Велика кількість мішаних подруж і недоліки офіційних статистичних (новонародженці зараховуються австралійцями) не дозволяють уточнити цей приріст. За оптимістичним підрахунком Союзу Українських Організацій у 1965 р. було в Австралії приблизно 37500 українців. Інші підрахунки вказують на меншу кількість, між 30000 і 34000 осіб. Ще інші, базовані на приблизному переліку осіб згуртованих у громадських організаціях і на критичній оцінці наявних статистик

розцінюють цю кількість на не більше, ніж 20000 — 25000 осіб. У всіх тих обліках сумнівними є критерії, за якими слід зараховувати людину українцем.

Перше поселення було незбалансоване щодо статей — перевага була чоловіків у відношенні 6:4. З цієї, й інших причин, було багато більше мішаних подружж, ніж чисто українських. Подібне явище помітне в подружжях другого покоління. Точних статистик немає.

Соціальне й політичне життя

Українські імігранти є однією з найкраще зорганізованих етнічних груп в Австралії. Вже на початку 1949 р. вони почали творити в більших місцях поселення Українські Громади. Це є організації загально-громадського, не політичного характеру із завданням репрезентувати українську колонію даної місцевості, організувати її культурні й мистецькі прояви, допомагати членам у потребі тощо. Згодом ці Громади набули власні доми, часто з концертними залами, в яких тепер здебільшого зосереджується все суспільне, культурне, шкільне й політичне життя українських поселенців.

У 1950 р., на конгресі представників стейтових громад та інших крайових організацій, утворено федеральну центрально українських організацій під назвою “Об’єднання Українців Австралії” із завданням координувати дії і репрезентувати українців у федеральному масштабі. У 1953 р. це Об’єднання перетворилося в “Союз Українських Організацій в Австралії” (СУОА), який діє до сьогодні й об’єднує всі стейтові Громади і крайові громадські і церковні організації. Його керівні органи й місце осідку обираються що два роки на загальних з’їздах делегатів, на яких теж вирішуються важливіші спільні проблеми. Слід підкреслити, що дотепер компетенції СУОА є лише координаційного характеру і не мають керівної сили, у тому сенсі, як, наприклад, має її управа Союзу Українців Британії (СУБ).

Паралельно постав ряд суспільних, молодечих, політичних і спортових товариств місцевих і крайових. З 1949 р. жінки гуртуються в Союзі Українок Австралії (СУА), який під сучасну пору має коло 700 членів, власний крайовий провід і 16 осередків. Молодь зорганізована в двох організаціях: Пласт і Спілка Української Молоді (СУМ), остання в рамках системи орга-

нізацій Визвольного Фронту. Кожна з них налічує близько 700 членів, має свій крайовий і світовий провід і є власником відносно гарно вивінуваних таборових площ у Новій Південній Валії, Вікторії і Південній Австралії. Комбатанти є згуртовані в трьох організаціях: загальному Союзу Українських Комбатантів (СУК) і двох особливих організаціях: Братстві Колишніх Вояків УНА і Легіонів Симона Петлюри. Є теж пара-комбатантські організації Вільного Козацтва. Спортові товариства діють у більших містах.

За зразком інших країн діаспори, ряд політичних партій і організацій мають свої філії і віддзеркалення в Австралії. Централі більших політичних партій мають свій осідок у Сіднею і там теж політичним проблемам приділюється окрему увагу, часто зо шкодою для громадської діяльності.

Релігійне життя

За переписом населення з 1961 р. коло 50% українців є католицького, 45% православного і 5% інших віровизнань.

Добре зорганізована католицька церква була до 1958 р. під юрисдикцією льокальної римо-католицької церкви. Декретом папи з 1958 р. утворено в Мелборні окремий апостольський екзархат для українців в Австралії і Новій Зеландії, безпосередньо підчинений папі й апостольській столиці, з єпископом-екзархом І. Прашком на чолі. Нині Українська Католическа Церква має 14 церков і 8 парафій, які обслуговує 14 священників і 11 монахинь.

Православна Церква перейшла ряд змін і розколів, а тепер розбита на дві фракції з приблизно однаковою кількістю вірних, а саме: Українську Автокефальну Православну Церкву (УАПЦ) підлеглу митр. Мстиславу в США і Українську Православну Церкву Автокефальну (УПЦА). Разом є 17 парафій і стільки ж церков, 16 священників і 4 діякони, які здебільшого заробляють на прожиток поза церквою або живуть зі старечих платень.

Українці інших віровизнань (баптисти, лютерани, п'ятидесятники і т. п.) не мають дотепер сепаратних українських церковних організацій, хоча є намагання їх утворити.

Шкільництво і культурне життя

У загальному, розвиток національного життя й етнічної культури не мав перепон з боку австралійського уряду, який

в останніх роках, у деякій мірі, його піддержує в рамках своєї багатокультурної політики. Завдяки цьому можна було покласти відносно здорові основи організаційного життя, розбудувати шкільництво і розвинути доволі многогранну суспільну, містецьку й навчально-наукову діяльність у відокремленні від культурних осередків Європи й Америки.

Для навчання української мови й загальних відомостей про Україну на початку 1950 р. організували громади, церкви і Союз Українок ряд суботніх шкіл. В 1952 р. утворено стейтові Шкільні Ради в НПВ і Вікторії з метою координувати навчання в школах цих стейтів. На першій крайовій конвенції учителів (Мелборн, 1956) встановлено Українську Центральну Шкільну Раду (УЦШР), яка від того часу керує навчанням в українських школах у цілій Австралії. Її особовий склад (3-річна каденція) і місце осідку (дотепер Мелборн і Аделаїда) обирають учительські конвенції. Адміністрація поодиноких шкіл є в руках батьківських комітетів. Основне 7-ми річне навчання обмежене до релігії, української мови, історії і географії. Більші школи ведуть садки, передшкілля, одно-, дво- і трирічні вищі студії українознавства (література, мистецтво), педагогічні курси для вишколу учителів і курси для підготовки учнів до матрикюляційних іспитів. В останніх роках ведуться теж англомовні класи для дітей без знання української мови. Кількість шкіл, учителів і учнів за весь час мінялася, досягаючи вершка в 1959 р. (39 шкіл, 2072 учнів) і стабілізувалася в 1973-1977 рр. на кількості 18 шкіл, близько 150 учителів і 1150 учнів. При деяких школах існують танкові групи, дитячі хори, літературні гуртки тощо.

Дотепер нема навчання української мови в державних середніх школах і університетах, але йдуть старання за встановлення такого навчання.

Продовж ряду останніх літ іде акція за фундацію кафедри українознавства при одному з австралійських університетів.

Є кілька аматорських театральних груп і драматичних гуртків, здебільшого при Громадах. З репрезентативних хорів слід відмітити самостійний хор "Боян" у Сіднею (дир. В. Матіяш), "Чайка" при Укр. Громаді Вікторії (дир. С. Корінь) і "Гомін" при Укр. Громаді Південної Австралії (дир. Й. Кліш).

Є ряд менших добрих хорів при церквах і різних організаціях. Танцювальні групи існують у всіх більших місцях поселення.

Любителі красного письменства гуртуються в літературно-мистецьких і мовних гуртках і клубах у Сіднею, Мелборні і Аделаїді.

Українські вчені і приятелі науки зорганізовані в Австралійському Відділі Наукового Товариства ім. Шевченка (НТША) з осередками в Сіднею, Мелборні й Аделаїді. Дуже мало вчених старшої генерації (головно гуманістичні науки) залишилося живими, їм на зміну приходять молоді вчені здебільшого з математично-природничих і інженерних дисциплін. На жаль, у них немає видимого зацікавлення працями Товариства.

Є тенденція між молодими українськими професіоналами, абсолювентами австралійських вищих шкіл, гуртуватися в окремі товариства українсько-австралійських градуантів. Такі товариства існують в Сіднею, Мелборні й Аделаїді. Вони є, у деякій мірі, виявом невдоволення молодих інтелектуалів з існуючих інституцій, ведених на старо-крайовий зразок, і в цьому сенсі їх відношення до цих інституцій радше негативне. Дотеперішня діяльність цих товариств здебільшого зводиться до товарисько-розвагових функцій, вона лише дуже вільно пов'язана з головним руслом українського життя.

З 1954 р. українські інженери зорганізовані в Українському Т-ві Інженерів в Австралії, а з 1976 р. українські лікарі в Українському Лікарському Товаристві. Оба товариства мають свої центральні в Сіднею.

Перші часописи українською мовою, "Вільна Думка" в Сіднею і "Єдність" в Аделаїді, почали друкуватися в 1949 р. В 1956 р. почав виходити "Українець в Австралії", а в 1960 р. "Церква і Життя", оба в Мелборні. Всі, крім "Єдність", виходять донині.

За час 30 років друковано доволі багато періодиків і магазинів, здебільшого для внутрішнього вжитку різних організацій. З книжкових видань слід відмітити видання Т-ва Приятелів Творчости М. Зерова в Аделаїді. Твори місцевих письменників з австралійською й іншою тематикою друкувалися частинно в Австралії, частинно в зарубіжних видавництвах.

Економічне життя

Не зважаючи на селянське походження більшості, за переписом населення з 1961 р. лише 2% українців працювали на фармах, 50% в індустрії (у більшості нефаховими і півфаховими робітниками), решта при транспорті, торгівлі, адміністрації тощо. З професіоналів лише інженерам, архітектарам і учителям визнано європейські кваліфікації, вимагаючи від лікарів і правників суворох нострифікаційних студій. Здебільшого останні мусіли задовільнитися нефаховою працею, або емігрували. В останніх роках доволі багато молоді кінчає університетські студії і підсилює професійну верству українського громадянства.

Завдяки вродженій працьовитості й ощадності життєвий стандарт українців є відносно високий. Для матеріальної помочі засновано ряд українських кредитових кооператив. Вони об'єднані в Раді Українських Кооператив Австралії і разом диспонують капіталом поверх 15 млн. доларів.

Дамоклевий предикамент

Серед молоді народженої в Австралії, якої не вдалося всеціло включити в русло українського життя, побудованого першими поселенцями, наявні сильні денационалізаційні тенденції. Чисельні мішані подружжя звичайно кінчаються втрапою дітей для української спільноти. Зі зростом смертності старшого громадянства і браком поповнення з рідних земель грозить повільний занепад українського поселення в Австралії.

Маркантним показником цього невідрадного процесу повільного завмирання є шкільні статистики. За час 10 літ, від 1967 до 1977 р., кількість учнів рідних шкіл в основних 7-ми класах змаліла на 54%, хоч є помітний зріст життєвого стандарту і загального добробуту батьків. Поменшення кількості учнів у першій класі удвоє швидший процес, досягаючи рівня 50% вже в п'яти роках (з 276 в 1967 р. на 143 в 1972 р.). При цьому цікаво відмітити, що кількість учнів, які є членами молодечих організацій, маліє дещо повільніше і, можливо, в деякій мірі краший стан є у пластунів, а саме: пластуни з 432 в 1969 р. на 297 в 1978 р. (68.75%), сумівці в цьому ж часі з 322 на 231 (71.7%). Швидкість цього останнього зменшування покривається зі зменшенням числа всіх учнів в школах, охоплюючи периферійне навчання. До того ж брак знання

української мови у щораз більше дітей приневолює школи творити англломовні класи, щоб навчити їх примітивної розмовної мови. На жаль, без зусилля і помочі батьків — а цього в більшості випадків немає — успіхи є мінімальні.

Втримання української субстанції й передача молоді національної свідомости і культурної спадщини є, отже, центральною проблемою — питанням життя і смерті української спільноти в Австралії у більшій мірі, як це є в країнах з чисельно більшим і краще закореним українським населенням.

СПРОСТОВУЙМО ВІСТКИ ПРО ПЛАСТ

Не один раз трапляється тепер, що тут і там в українській пресі появляються фальшиві вістки про Пласт і його діяльність чи про окремих пластунів. А також ми промовчуємо, не дбаємо, щоб про якусь подію чи акцію, зв'язану з Пластом і пластунами, були відповідні повідомлення в пресі. Розуміється, коли мається факти, можна завжди спростувати неточну вістку. І кожний журнал мусить таке спростування помістити. Але... треба, щоб ми реагували на такі неточності, а не мовчки їх толерували. Це одне з важливих завдань пластунів-сеніорів, зокрема тих старших, які були співучасниками багатьох подій чи починів.

Як приклад згадаю одну з найславніших постатей нашої недавньої історії, легендарного вже ген.-хор. УПА Тараса Чупринку. Чи завважили ви, шановні читачі, скільки разів, коли пишеться про нього, чомусь промовчується те, що він був пластуном і членом куреня “Чорноморці”?

Подібне діється, наприклад, з відзначуванням 12-го січня, як Дня Солідарности з політичними в'язнями в ССРСР. Усім пластунам добре відомо, що відзначування цього Дня Солідарности у вільному світі започаткувала Головна Пластова Булава у 1975 році та помістила заклик до всіх молодечих організацій прилучитися до такого святкування. Проте, всі якось “вигідно” про це призабули і навіть СКВУ, закликаючи до Дня Солідарности, промовчує, що започаткували його пластуни.

Недавно мали ми знову приклад такого промовчування. Коли українська преса подала вперше вістку, що у Франції молодий українець Михайло Підсадний готовий відбутися ув'язнення за Юрія Шухевича, то в тому повідомленні було виразно написано, що "Підсадний підкреслює свою приналежність до Пласту тому, що й батько Ю. Шухевича був визначним членом Пласту". Так подала цю вістку Українська Центральна Інформаційна Служба, а за нею "Свобода". Однак в іншій вільній пресі вже ця інформація "загубилася" і тепер навіть ніхто й не згадує про цей факт.

Саме ці приклади показують нам, як важливо є слідкувати за інформаціями про нас у широкій українській пресі.

Ось взимку вичитала я у статті пані О. Вітошинської в "Америці", що вона, вичисляючи існуючі українські журнали для молоді й дітей у вільному світі, поминула "Юнака". Мій негайний лист до редакції переслано авторці, і в числі з датою 3 січня 1981 року появилось виправдання пані Вітошинської й подяка за звернення їй уваги за цю помилку. В тім же щоденнику поміщено недавно також листа пл. сен. М. Кавки, який "упімнувся", що на знімку з Собору Непорочного Зачаття у Філядетльфії з нагоди одного з національних свят, поминено прапороносців і велику делегацію пластунів, а поміщено лише представників СУМА. Редакція подала в цілості листа нашого сеніора, а під цим другий знімок, на якому вже бачимо виразно пластунів і пластові прапори.

Отже, пластові друзі, спостовуйте всі неточності, упоминайтеся за свою організацію, бо якщо ви того не зробите, інші напевно не zareагують.

пл. сен. Ольга Кузьмович

Замість уодностайненого однородного суспільства ми потребуємо різних умільців і спадкоємців між нашими громадянами... Кожна особа, якого б то не було походження, мусить бути горда із свого походження, і через це спроможна вносити творчий вклад свого власного стилю в культурне життя Канади.

Дост. П'єр Трудо, 1971.

Проблеми У.П.Сеньйорату

Богдан Тарнавський

ПЛАСТ І СЕНІОРАТ

Дискутуємо...

Усі ми добре знаємо, що УПС це четвертий пластовий улад. Деякі навіть кажуть, що сеніорат це підпора Пласту.

Може вона так і було. Сеніори були молодшими, провадили рої та гуртки, дуже часто були зв'язковими, займали різні пости в станиці, працювали при домівках та у пластових оселях і на площах у таборах. Попри те вони були в багатьох церковних та громадських організаціях. Сеніори сходилися між собою — жили товариським життям.

Я тепер хочу розглянути сеніорат під іншим кутом. Маленький новак або новачка починають пластування й зі заздрістю дивляться на старші улади, мріють, коли це вони складуть пластову присягу, коли це вони дістануть червону хустку, коли, нарешті, стануть юнаком-юначкою. Член УПЮ знову нетерпляче очікує і мріє про час, коли то він теж дістане зелену хустку, стане впорядником, матиме рій чи гурток, займе провідні пластові пости.

І раптом ситуація міняється. Старший пластун не очікує переходу до сеніорату, а навпаки з острахом та нехиттю дивиться на час переходу до УПС, старається всіма способами цей час якнайдалі відсунути. А як уже далі цього відкласти не можна, і він мусить переходити, то переходить до УПС і спочиває на лаврах. Чомусь перехід до сеніорату є рівнозначний з квитком, з ліценцією на безділля. Молоді сеніори, що переходять, не можуть знайти себе серед сеніорів старшого віку.

І диво! Ці старші пластуни, віком під тридцятку, вже покінчили студії, є професіоналами в щоденному житті. Деякі

навіть займають вищі професійні чи наукові становища в своїх ділянках праці. В щоденному житті стрічаються з молодшими і старшими від себе людьми в ході їх щоденної праці. Видають розпорядження, приймають розпорядження, беруть участь у конференціях тощо. Натомість, коли перейдуть до сеніорату і стрінуться із своїми друзями сеніорами, ситуація зовсім змінюється. Як я вже казав, вони не можуть знайти себе серед них, не можуть знайти з ними спільної мови, байдужіють. На сходинах не можна “видушити” з них слова, в дискусіях майже не беруть участі. Правда, є винятки, але вони дуже нечисленні винятки. Решта очікує від Пласту розваги — “гут тайму”, товариського життя — “сошел ляйф” тощо. Вони радше сходилися б у клубі, не маючи нічого спільного з пластовою програмою, пластовою ідеологією, працею в Пласті, її проблемами.

Таке явище не є нормальне. Не старші віком сеніори повинні продовжувати працю в молодечій організації, якою є Пласт. Вони радше повинні мати дорадчий голос та допомагати у потребі. Усі провідні пости, весь провід в станицях повинен бути в руках старшого пластуництва та молодих сеніорів. І якраз тут постає прогалина. Молодших сеніорів нема, або як і є, то дуже мало. Коли молоді сеніори включаються в працю станиці, то їхній вклад в осередку УПС є мінімальний, або жодний.

Постає питання: Яка причина цього явища? Що спонукує їх до такої постави до сеніорів та сеніорату взагалі?

Чи ми своєю поведінкою створили такий відстрашуючий образ сеніорату, що старші пластуни, а потім молоді сеніори, дивляться на нього, як на засуд для себе, приходячи туди? Чи ми своїми ідеями, прагненнями, способом думання чи висловами таж далеко відбігли від молодшого покоління, що воно нас не розуміє, що ми для нього чужі, з іншого світу? Чи може слабе володіння українською мовою в молодшого покоління є перешкодою зближення між тими двома поколіннями? Може вони бояться того, соромляться, що зле висловляться і що старші будуть з них сміятися?

Це незвичайно складні питання, на які, ясно, не може бути відповіді одним реченням, як теж і погляди учасників дискусії напевне будуть поділені. Вони фактично є темами

окремих розвідок чи дописів знавців даної складної проблеми. Тому, що я на такого не претендую, залишаю ці теми відкритими.

ОЦІНКА СТАНУ УЛАДУ ПЛАСТОВОГО СЕНІОРАТУ 1981 Р.

50 літ тому, на “нашій не своїй землі”, постали “гуртки Пласт-сеніорату”. Основник їх, д-р Олександр Тисовський, створив “зав’язок нового громадянства, свідомого напрямів і мети свого розвою, громадянства, що в ньому кожна одиниця вміє бути громадянином і собою”. До пластунів-сеніорів він ставив великі вимоги, бо вимагав від них “потрійного життя: поперше бути собою — жити своїм приватним життям, подруге бути членами існуючого вже громадянства і пограте творити нове і незвичайне товариство, з його всестороннім життям у своїй формі”. І так сеніорат, як четвертий улад і як дійсна складова частина пластової організації, є унікальною і питоменною, лише для Українського Пласту, формою. Також тепер, з перспективи часу, можемо ствердити, що Дрот зорганізував “Пласт-сеніорат” в найбільш слушний і критичний час. Коротко після засновання сеніорату, ворожа польська влада розв’язала нашу пластову організацію, тоді сеніори і старші пластуни пішли в підпілля і зберегли наш Пласт для майбутніх поколінь. Юнацтво, а тим більше новацтво, не могло увійти до нелегальної організації і бути нараженим на репресії з боку чужого уряду, але пластова виховна праця продовжувалася, бо вели її сеніори — члени тайного Пласту, під легальними видами.

А як пожежі другої світової війни прогнали нас “мов тих пташок з під рідних стріх” — тоді в Західній Європі, — на місцях тимчасового поселення, — сеніорат зорганізував нашу молодь в пластових гуртках, на тимчасових місцях поселення. Широко розгорнулася тоді пластова діяльність — з’їзди — Свята Весни в Мітенвальді. За чужим поетом можна це ви-

словити “уроджені в неволі, закуті в колісці, ми мали лиш одну таку весну в житті”.

Улад Пластового Сеніорату оправдав себе після нашого переїзду за океани. Згідно з останнім звітом, начисляємо один і пів тисячі сеніорів, які діють на чотирьох континентах і в шістьох країнах вільного світу. Коли з'ясуємо собі, що всі ми виховані в Пласті, живемо за пластовими методами, або краще сказати, повинні жити за пластовим законом, і всі ми друзі один одному, то ми представляємо неабияку силу, неабиякий потенціал. За дефініцією Дрота, ми — сеніори є “зав'язок цього громадянства, свідомий напрямів і цілей розвсю, де кожна одиниця вміє бути громадянином і собою”.

Такий сеніорат, що як четвертий улад, як дійсно складова частина Пластової Організації, унікальний й особливий лише для Українського Пласту. Інші скавтові організації мають лише скавтмайстрів — активних виховників, а всі інші функції виконують принагідні громадяни — здебільша батьки без ніякого скавтового вироблення, чи вишколу. Яка ж зовсім інша атмосфера й розуміння завдань організації, коли ми маємо вповні пластове довілля, маємо пластову традицію. Хто з таким ентузіазмом відтворив би нашу організацію по всіх країнах світу, коли б не існував четвертий улад, який зберіг тяглість нашої дії.

Тепер ми говоримо про три покоління сеніорів. Перше, це найстарше з нас, вони ще на рідних землях перейшли через виховні улади й приїхали на еміграцію зрілими людьми. Вони ці, що привезли зі собою “Євшан зілля” й зорганізували Пласт на нових місцях поселення. Вони завзяті, хоч фізичних сил не раз не вистачає. Вони тягнуть пластову працю, як можуть найкраще, вони живуть Пластом. Їх найбільше на сходах Осередків Праці, вони піддержують морально нашу організацію. Друге покоління це ці, що родилися на Україні, почали там освіту, знають бездоганно мову й традиції, а прийшли до Пласту на еміграції до старшого юнацтва або старшого пластунства. Їх найбільше. У них великий потенціал, вони є в проводі нашої організації. Вони можуть найбільше дати Пластові. На жаль, у них часто великі амбіції, часто відмовляються під муравлинної, а так дуже важливої праці, так дуже то потрібної, і шукають за почесями.

Трете покоління це ці, що вже не пам'ятають рідної країни, а за це мають повний пластовий вишкіл, бо почали своє пластування ще в юнацтві й перейшли через всі вишколи. Їх, на жаль, не багато і їх доплив до нашого уряду малий. Вони часто є в стадії формування родинного й професійного життя і вони є мало активні. Також є зрозумілим, що від них не можна сподіватися такого завзяття, як від тих, що перейшли через переслідування в етапі тайного Пласту.

Доплив молодих сеніорів — це наша, чи не найважливіша, проблема — хто прийде по нас — чи ми не знеохочуємо молодих сеніорів і узурпуємо для себе всі вищі пластові пости? Чи у нас абміція понад усе? Хто винен, що малий доплив молодих сеніорів — чи ми їх знеохочуємо, чи вони тратять зацікавлення? Тут багато може допомогти пластова дружба — головно дружба внутрі куреня. Курені можуть найбільш допомогти, щоб їхні молоді сеніори не розгублювалися. Чим їх зацікавити — як знайти спільну мову? Це питання, на які шукаємо відповіді. Байдужність і неактивність протікає у всі покоління сеніорів. Недавно один із заслужених куренів переобирав курінного — прийшлося кидати жереб, — бо ніхто не хотів бути курінним.

Пласт не претендує, щоб бути замкненою організацією, і не абсорбує всіх вихованих у Пласті одиниць лише для Пласту — пластуни йдуть в громадянство. Але дуже важливе, що ми маємо величезний вклад в українську громаду і ми цього не скапіталізували. Пласт дав сотні активних громадян і це ми мусимо підкреслювати — для добра спільнот, що оцінює Пласт, і для добра Пласту, щоб це дало йому моральну підтримку.

1. Скапіталізувати для нас тепер і для майбутніх пластових поколінь пластова минуле, пластовий дорібок — в це входять пластові архіви, а також записки, не зафіксовані спомини наших найстарших сеніорів. Вони ще мають цей “евшан зілля” з рідних піль і ми не можемо його розгубити. Пластові проводи повинні відкрити акцію, може створити особливу комісію для переведення в життя повищого.

2. Повести акцію за поживавлення активності членства — є випадки неактивності. Морально: зревідувати наставлення сеніорів — для яких амбіція понад усе, і які тільки тоді діяльні, як мають високі пости й можуть себе показати. Це

мова про акції одиниць, а також про витрату енергії поміж самими пластунами на суперництво. Це ж абсурд, трагічний абсурд, але він є і дуже шкодить у праці.

Прослідити: чому так мало молодих сеніорів? Як старше пластуство зактивізувати — і знайти спільну мову з молодими сеніорами?

Пластова дружба — слово “друг” — не фраза — це пластова метода — це пластова тактика, що перейшла пробу “вогню і меча”, і вона може врятувати ситуацію сьогодні. Скапіталізовання вкладу Пласту в українську громаду підкреслюємо самі. Зверніть увагу цих друзів, що не є тепер активні в Пласті, але мають високі пости, щоб вони підкреслювали свою приналежність до Пласту, де вони виховалися на передових громадян.

Ми маємо труднощі, але з природженням нам пластунам оптимізмом дивімся в майбутнє — пластун є доброї думки. Недавно, відвідуючи пластунів в Австралії, я була прямо заскочена, якими близькими були мені ці люди, що в більшості я зустріла їх вперше. І там я відчула, що наш Пласт, що люди виховані за пластовими методами — є щось унікальне, цінне, щире, дружнє, такого ніхто інший немає... І майбутнє перед нами...

пл. сен. Дарія Мосора-Франкен

(Виголошено на “Конференції Пластового Активу”, 15 березня 1980 р.)

Мрячність, туманність, неясність і різнозначність поняття та ідеалів — ось найбільший гріх, яким може грішити політична думка. За такою неясністю йде завжди неозначеність емотивна, безнапрямність волева, а з тим суперечність і хиткість чинів... Ця неясність найбільше проявляється в емотивній сторінці душі. Є такий неозначений психічний стан, що є деградацією всіх означених емоцій в одну — розчулення. Розчулення — буденне явище нашого публічного життя”...

М. Гоца.

Українська молодь у діяспорі

Оксана Тарнавська

“КВО ВАДІС” СТАРШЕ ПЛАСТУНСТВО?

(Думки до дискусії старшим пластунам і молодим сеніорам)

Усі ми добре знаємо Богом даний закон природи — одне покоління відходить, друге молодше займає його місце. Бачимо це в природі, в житті людини, родини, суспільства. Інакше й бути не може, інакше світ не мав би можливості існування. Цей самий закон є також основою і запорукою існування якої б то не було організації.

Цікаво знати, чи і як часто ви, старше пластунство і молоді сеніори, застановляєтеся над цим питанням. Чи кінче-ність послідовності в пластовій праці є колинебудь темою ваших сходинок чи крайових з'їздів? Виглядає, що ні, бо якщо б так було, тоді праця Пласту стояла б на багато вищому рівні.

(Нижчеподані думки виникли у висліді спостереження діяльності УСП в Австралії, однак наскільки мені відомо, діяльність УСП в інших країнах поза Австралією, також залишає ще багато побажань.)

Незаперечним фактом є це, що лише дуже мала, майже незамітна кількість старшого пластунства активізується в праці своєї організації. Більшість потопає в повній апатії, не відчуває ніякого співвідношення до Пласту і не виявляє найменшого зацікавлення, та взагалі не турбується долею організації, до якої має честь належати. Цей сумний факт кожночасно потверджують звіти майже кожної станиці; він є наочним під час різних апелів, свят, загальних зборів тощо. Навіть останні Загальні Збори Станиці в Мелборні були наявним доказом “куд нот кер лес” наставлення старшого пластунства. Якщо б не сеніорат, то заля світила б пустокою.

Яке ваше оправдання? В загальному дуже стандартне: “не маю часу, студіюю, я маю своє життя”. Чи це належне

оправдання? Чи ви застановлялися колинебудь над цим, що ті, що вас виховували, почавши від батьків, учителів українських шкіл, пластових виховників, також студіювали, також мусіли дбати про своє приватне життя, про свої родини. Крім цього вони були в багато гіршому стані, ніж ви тепер. Приїхавши до країн поселення з “порожніми кишенями і валізками” мусіли зачинати своє життя наново; крім здобування освіти, професії, мусіли рівночасно дбати і про свій та своїх родин прожиток. Ви труднощів не маєте, бо отримуєте все готове, вашим матеріальним забезпеченням турбуються ваші батьки. Та незважаючи на свої особисті тяжкі обставини, вони рівночасно почали організувати та активно включатися в церковну, громадську та загально суспільну працю.

Чому ж тоді вони мали час на все, а ви його не маєте? Відповідь проста — бо вони ХОТІЛИ його мати. Бо вони вийшли із світу, де “я” писалося з малої літери, а “Ти” з великої. Тут навпаки, “Я” пишеться з великої, а “ти” з малої. Тепер на першому місці стоїть особисте “его” одиниці, а праця для інших, для спільноти, турботи за прийдешні покоління або взагалі не включаються в життєву програму, або ставляться десь на далекому, задньому пляні. І якраз це сконцентровання над своїм “его” вбиває в людині прямування до чогось вищого, вбиває почуття ідеалізму, вбиває бажання бути корисним для ближніх, корисним для загальної справи.

Справжній пластун є завжди свідомий своєї приналежності до української спільноти, знає де його місце, свідомий свого кровного зв'язку з українським народом та розуміє свої зобов'язання супроти нього. Пластун добре розуміє, що він не може жити лише для себе самого; інші працювали для нього, тепер він, згідно з своїм сумлінням, зобов'язаний працювати для інших, передавати другим здобуте знання, та защеплювати в юні душі своїх молодших друзів моральні чесноти та позитивні риси характеру набуті в Пласті, чи засіяні батьками, Церквою, рідною школою. Що з того, коли людина здобуде численні дипломи, професію, яка буде приносити лише більші чи менші матеріальні заробітки, чи “гонори”, але не зуміє віддати це все також і для добра й користі своєї спільноти. Ось тут і лежить головна різниця між вами і вашими виховниками. Їхній ідеалізм був якраз тим поштовхом, давав

ту рушійну силу й витривалість до жертвенної праці над вами, включно з частою самопосвятою.

Вам важко здобути на якунебудь жертву для Пласту чи для української спільноти, бо концентруючись над своїм “я”, ви йдете в першу чергу за бажанням особистої вигоди й шукаєте особистої користі: “Чи я з цього буду мати “фан?” і “що я за це дістану?” Якщо б ви хотіли хоч трохи відвернути вашу увагу від себе, тоді побачили б, що якраз найбільший “фан” можна знайти в праці для ближніх, а внутрішнє вдоволення, яке впливає з почуття гідно виконаного обов’язку є найбільшою цінністю і нагородою.

Попробуйте змінити свою загальну настанову, а самі переконаєтесь, що “краще є давати, ніж брати”. Така настанова приносить також і вам особисту користь, бо кристалізує ваш характер, ушляхотнює ваші почування, робить вас — ЛЮДИНОЮ.

Дехто каже: “Я вже своє відробив, чи відробила, нехай тепер інші працюють”. Хіба є визначене якесь мірило скільки праці кожний пластун має вложити в Пласт? Пригадайте Пластове Приречення, яке ви склали: “Буду робити все, що в моїй силі, щоб...”. Невже ж ваші сили такі малі, що ви можете спромогтися лише на однорічну, дворічну, чи навіть п’ятирічну працю у своїй організації? Ваші батьки так довго, як живуть, відчують своє моральне зобов’язання супроти вас і роблять все, що в їхній силі, щоб допомогти вам стати повновартісною людиною. Ви в свою чергу як батьки, також до кінця вашого життя будете відчувати це зобов’язання супроти ваших дітей.

Так само ми, пластуни, поки живі, маємо те моральне зобов’язання супроти Пласту до котрого **добровільно** належимо. Так. Приналежність до Пласту є добровільна, але раз хтось добровільно рішиться бути пластуном, той і добровільно зобов’язується виконувати всі вимоги своєї організації, а з тим хоче бути дисциплінованим і корисним її членом.

Справжній пластун це не “слабодух”, який стоїть спокійно осторонь, приглядається (або і не дуже!) до праці інших, і... критикує. Критикувати легко, але якщо тобі щось не подобається, прийди і поможи зробити краще. Безпідставним є нарікання, мовляв, сеніори не допускають старше пластуство до праці. Якщо ти чесний сам з тобою, то призначш, що

це незгідне з правдою. Двері многогранної праці в Пласті широко відкриті для всього старшого пластунства. Але, на жаль, вас навіть “втягнути” в ці двері є тяжко, не то щоб ви входили в них з охотою і добровільно.

На жаль, чомусь в УСП витворився погляд, що зелена хустка — це виказка на неробство. Яка це хибна тямка й неправильна інтерпретація приналежності до УСП. Якраз студенти, старше пластунство, від самих початків Пласту були тою “сіллю” для пластового ґрунту, були тими стовпами, на яких спиралася ціла організація. І всі вони, поруч студій, праці над собою, знаходили ще й час на активну участь в церковному, громадському житті, а також були активними в культурно-освітній праці, беручи участь в різних спортових чи мистецьких групах (як громадських так і чисто пластових). А коли прийшла потреба, то вони не завагалися включитися також і в збройну боротьбу з ворогами України, доказом чого була їхня участь у визвольній боротьбі в рядах УСС-ів, УПА і I Дивізії УНА. От таке то було наше старше пластунство і сеніорат.

Чи ви вважаєте себе менше здібними й гіршими від них? Невже вигоди, матеріалізм, егоїзм, лінивість й байдужність взяли верх над вашою молодечею енергією, запалом і прагненням до чогось вищого в житті? Невже ви не відчуваєте в собі морального зобов'язання допомагати вашим друзям у їхніх зусиллях втримати пластову організацію на належному рівні? Невже не відчуваєте в собі докору сумління, що хоч маєте змогу, не входите в пластові співочі, спортові чи інші гуртки, організовані вашими друзями, але в той самий час належите до подібних приватних груп? Невже ви, старше пластунство не здаєте собі справи з цього, що тепер є **ваша черга** бути в проводі організації, а виховної ділянки зокрема?

Ви, Дорогі Друзі, вже в такому віці, що повинні перестати думати про це, “що мені дає Пласт”, але “що я можу дати для Пласту”. Своєю приналежністю до Пласту ми нікому іншому не робимо ніякої ласки, лише собі самому. І не робимо нікому ласки, коли більшим чи меншим вкладом своєї праці (кожний по своїй спроможності!) сплачуємо “довг” супроти організації, яка допомогла **нам** у нашому особистому вихованні.

Пам'ятайте, Старше Пластунство і молоді Сеніори, що майбутність Пластової Організації є **вашою відповідальністю** і

лежить у **ваших руках**. Не допустіть до того, щоб колись ваші діти мали жаль до вас і соромилися того, що якраз їхні батьки були тими, що через своє лінивство і байдужність зруйнували довголітню працю своїх попередників і не втримали цієї так корисної організації, в якій вони, **ваші діти**, мали б змогу виховуватися.

Не допустіть до того, щоб за словами Симоненка, майбутні покоління сказали про вас: **"Їх на світі не було!"**

Один з першорядних творців модерної астрофізики Джінс, писав, що образ світу, як великої машини без Бога, скрахував, і тепер наука бачить світ як велику думку Творця. Також батько сучасної атомістики і автор теорії релятивності, Айнштайн, визначив, що релігійне почуття, це "сила всякої справжньої науки". Недавно видатний знавець термоядерної фізики, керівник інституту дослідів, сказав так: "Християнство ґрунтується на великому числі фактів. І тому наша віра є тим самим істотним елементом науки, як і всяка інша наукова правда".

Це надзвичайний факт нашої сучасності: якраз у роки найбільш вражаючих наукових відкрить, найвизначніші вчені урочисто проголошують свою віру в Бога. Бо через ті відкриття виявилася незбагненна мудрість Його — в порядках і житті всесвіту: Його твору.

Василь Барка: "Вершник неба".

Не формально-логічне згодження на папері, але живе в серцях майже всіх геніїв науки, дає вирішальну відповідь. Академік Павлов був церковним старостою до кінця життя. Видатні українські вчені і мислителі нових віків, починаючи від філософа Сковороди і до геохіміка Вернадського, були людьми релігійними.

Василь Барка: "Вершник неба".

„Плачайте мову...“

Мирон Утриско

ЗНАЧЕННЯ РІДНОЇ МОВИ НА ЧУЖИНІ

На тему рідної мови чимало пишеться, але зогляду на її величезне значення в житті народу, ніколи не шкодить ще писати на цю тему, бо зник вживання рідної мови може бути причиною загибелі народу, без огляду на його величину, особливо в умовах бездержавності.

Ту небезпеку треба собі повністю усвідомити, заки приступимо до оцінки мови, як важливого складника в існуванні нації.

До складових чинників, які творять нарід, належить чимало різних елементів, як: походження, звичаї і традиція, культура, ноша, ідея, віра, споріднення й посвоячення, світогляд, історія, державність, спільні оборонні, економічні й політичні цілі, любов землі, національна свідомість, патріотизм та інше, але **основним і найважливішим складником є його мова!** Спільна мова об'єднує й лучить в один нарід різнородні племена й групи. Візьмім для прикладу німців. Та сама мова створила з прусаків, бранденбурців, вестфальців, віртемберців, саксонців, баварів й інших племен одну націю. Подібне явище заіснувало на британських островах, де англійська мова була тією базою, на якій з різних племен постав англійський нарід. Таких прикладів в історії чимало.

Мова наближує людей до себе, вони почуваються близькими, рідними, приналежними до цієї самої спільноти. Як мило є зустріти на чужині земляка, що говорить українською мовою. В часі поїздки по Італії, були ми в опері Неаполю, по виставі задержались з дружиною ще біля афіші, щоб познайомитись з прізвищами співаків, говорячи українською мовою. Тоді приступив до нас молодий чоловічина і сказав: “Ви-

бачте, що зачіпаю вас, але я почув рідну мову і хотів нею поговорити". Був це студент з Рочестеру. В часі поїздок по світі не раз зустрічали нас такі випадки.

Якими гордими відчуваємось на чужині, коли чуємо українську мову на різних зібраннях, імпрезах, стрічах, таборах тощо — тоді відчуваємо, що ми не є безбатченками, але маємо свою мову, свій нарід, неоднократно настирливе почуття меншевартости нас тоді покидає.

А вже вийняtkово глибоко скріплює нашу національну свідомість якийсь масовий з'їзд, де всі говорять українською мовою, як це, наприклад, було у Вашингтоні в 1964 р., де на посвяченні пам'ятника Т. Шевченкові близько 150 тисяч українців з різних сторін США й Канади говорили українською мовою. Ст. пластунка з Канади їхала до Риму на виклади до УКУ і питалася мами, що має сказати, коли побачить папу, мама відповіла, скажи: "Слава Ісусу Христу!" На загальній аудієнції у Св. Отця в Базиліці, коли він наблизився до місця, де була та пластунка, вона голосно сказала: "Слава Ісусу Христу!" Тоді папа звернувся до неї і відповів: "Слава на віки!" Запитався звідки вона, а коли почув відповідь, що з Канади, тоді св. Отець похвалив її, що вона так гарно говорить українською мовою і не забуває її на чужині, бо багато молоді, сказав, цурається своєї рідної мови. І це правда, скільки бо українців на чужині говорить своєю рідною мовою?

Вже в 1915 р. було у США поверх пів мільйона українців. Між війнами прибуло других пів мільйона імігрантів, а по 2-ій війні ще близько пів мільйона. Коли взяти до уваги, що приріст населення, зокрема в старих імігрантів був дуже великий, пересічно від 4 до 10 дітей в одній родині, то сьогодні за тих 70 років, побільшилося українське населення у США щонайменше в двоє, це є кругло на 3 мільйони! А скільки з них признається, що вони українці? В усіх наших церквах є зорганізовано кругло 350 тисяч, хай поза ними буде ще 50 тисяч, що признаються до українців, то разом всіх близько 400 тисяч. Всього, отже неповних 15% признається до українців, чи українського походження, а де 85%? Чимало пристало до інших національних груп, а решта пропало в американському морі! На моїй вулиці, недалеко від мого дому, є сусід, якого батьки приїхали з України. Його брат, що недавно помер, був свідомим українцем, навіть головою українського клю-

бу. Цей сусід оженився з полькою, ходить до польської церкви і забув українську мову, та взагалі до українців не признається. В недалекому сусідстві мешкає українець Юрко Мельник, син імiгрантів з України. Він змінив прізвище на Джордж Мілер, говорить по-англійськи і від українців зовсім відстав. Релігійним дорадником президента Айзенгауера був українського походження Мирон Тайляр, що називався Кравець. Таких прикладів можу навести сотки.

Для потіхи можна сказати, що тут і там завважуються й відрадні явища. Чимало людей вже третього покоління, яких ще дід чи баба приїхали до США з України, шукають за ближчими даними свого походження, належать до наших церков, співають українські пісні, плекають народні танці, носять народну ношу та вивчають українську мову. Ті люди провадять наші церкви й народні громади, головню у вугільному басейні Пенсільвенії.

Пласт є елітарна організація, то значить, що в Пласті виховується найбільше свідомо, патріотична й провідна молодь. Цей факт нас до чогось зобов'язує!

В статті “Велика Рада Скобиного Круга” — Пл. Шлях ч. 1 з 1980 р. на стор. 42 є дуже правильна думка, висловлена молодими виховниками, що кажуть: “краще хай не буде Пласту, якби він мав бути англомовним!”

Не вистачить лиш вміти говорити українською мовою, треба теж вміти думати нею, читати й писати, та всюди, де це лиш можливе, нею говорити. Це не є надмірне завдання. Багато людей у світі знає й уживає **кілька** мов, чому пластун, член елітарної організації, не має добре володіти **рідною** українською мовою й її постійно вживати?! Вся наша молодь чує ту мову вдома, в церквах, в громаді, в організаціях, на різних імпрезах, зібраннях, у знайомих тощо. При крихітці доброї волі, пластова молодь може нею добре володіти, її опанувати, позбутися почуття меншевартости й бути гордою із свого українського походження!

Для спрецизування нашого конкретного завдання й для збереження та вживання української мови, пропоную вживати такі основні правила:

1. Всюди, де це лиш можливе, **вживати українську мову**. З усіма українцями й чужинцями, що розуміють українську

мову, говорити виключно нею. До інших вживати мову для них доступну.

2. Ніколи не вживати з дітьми чужої мови, навіть якщо вони тією мовою звертаються до вас. Слідкувати, щоб діти між собою теж вживали постійно українську мову.

3. Старатися опанувати українську літературну мову, її правопис й термінологію в слові й письмі. Не вживати “макаронізмів” (слів з іншої мови), ані жаргону.

4. Передплачувати українську пресу й журнали, та подбати про українські відповідні книжки до своєї бібліотеки. Заохочувати всіх, головно дітей і молодь, читати українську пресу, журнали й книжки.

5. Як спадкоємці української тисячолітньої культури й історії, бути гордими із свого українського походження.

Цих п'ять основних принципів повинні бути дороговказом для кожного пластуна й пластунки!

У цій короткій статті неможливо вичислити всіх атрибутів великої ваги й значення рідної мови. Я старався сконденсовано подати лиш важливіші аспекти мови для народу. Рідна мова не є якимсь відрубним явищем, з нею пов'язані розвиток і майбутнє нації, її культури, а то й буття. З уживанням рідної мови тісно пов'язані теж українська преса, журнали, книжки, видавництва, письменники й поети. Частіше вживання української мови, збільшить запотребування на українську пресу й книжки, вони не будуть припадати порохом в книгарнях.

Тому використовувймо в щоденному житті цей величезний скарб, яким є рідна українська мова.

В наші дні, народи, що найменше пішли вперед з механізацією, автоматизацією, стандартизацією суспільного життя і праці, в яких нема занепаду родинних і подружніх емоцій, що в них емоційний стан душі зберіг первісну силу, це, без сумніву, найбільш здорові народи, найкраще забезпечені проти суспільного розкладу й найбільш життєздатні”...

Кайзерлінг

З пластового життя

Богдан Тарнавський

ДИСЦИПЛІНА В ПЛАСТІ

Тих кілька думок про дисципліну в Пласті кидаю в метю викликати дискусію на цю тему. Це проблема, яка стала вже настільки важливою, що паралізує цілу працю Пласту, як організації, деморалізує членство, яке ще щось, що так скажу, є варте, і врешті насуває пряме питання “Кво вадіс Пласте” — “куди йдеш, чи прямуєш Пласте?”

На мою гадку ціла проблема постала в повоєнним часі, коли то кинено гасло “рятувати душу української дитини”. Почався масовий набір до Пласту, а разом з тим і набір небажаного елемента, який просто до Пласту не надається. Маючи небажаний елемент, постало питання — що з ним робити, а головню, що з ним робити тоді, коли він стане балястом? Щоб цю проблему розв’язати, Пласт потребував сильних і вироблених проводів. Проводів таких не було. Кожний боявся взяти на себе відповідальність за рішучий крок, за те, що деяким, які стали деморалізуючим елементом, треба буде сказати вийти з Пласту, або їх просто визбутися. Наслідком того ми сьогодні стоїмо перед ситуацією, де брак дисципліни, а поруч з цим викликана ситуацією байдужість і безрадіність та брак почуття обов’язку стає загрозою для дальшого існування Пласту.

Справу потреби заведення необхідної дисципліни від дуже давна ми розглядаємо, але, чомусь, в житті ніяких заходів не робимо. Ми всі свідомі того, що, якщо якась організація хоче бути сильною, то в ній мусить бути послух її проводів. Не говориться тут про якусь пруську дисципліну, а мова тут про внутрішнє свідоме відношення кожного члена зокрема до основних потреб Пласту.

Так, як кожна інша організація, так і Пласт має свої закони, свої правила, згідно з якими слід поступати. На жаль, так воно не є. Чомусь завелось так, що належачи до якої-небудь організації, люди будуть підчинятися приписам тої організації, а ті ж самі люди, якщо вони є члени Пласту, вважають, що закони й приписи Пласту до них не відносяться.

Думаю, що тут причиною браку дисципліни є брак послідовності в нас усіх, а головню тих, що в провіді. Думаю, всі зі мною погодяться, що якщо є якась вимога, а виконання її не допильновується, то навіть, якщо перший раз його і виконає більшість, то згодом, коли вона бачить, що тих, які зі своїх завдань чи зобов'язань не вив'язалися, не потягає провід до відповідальности, згодом і решта членів починає йти за цим злим прикладом. Візьмімо декілька примірів:

Членські внески — Всі ми знаємо, що членські внески треба заплатити до трьох місяців після означеного реченця платности. Якщо своєчасно хтось не платить їх, пластуна викреслюємо з членства. Знаємо добре, що по станицях є багато таких, які не лише, що не платять регулярно, але залягають з внесками по декілька років. Наслідком того станиці мусять покривати їхні внески до КПС, передплачувати за них журнали тощо. Те, що станиця є в скрутній фінансовій ситуації, їх не журить, бо, мабуть, так воно має бути тому, що їх не упоминають. А навіть як і упоминають, то роблять це дуже обережно, без якихось наслідків. По кількох роках назбирається стільки довгу, що тяжко довг заплатити. Тоді ця особа резигнує з членства в Пласті, не заплативши очевидно залегого внеску. Станиця понесла фінансову втрату, а до того все ж таки втратила члена.

Непослідовність — Заповідається гучно-шумно пластовий апель, на якому всі мають бути. Хто не буде, його викладають з Пласту. Все "що живе" приходиться на апель. Бракує лише декількох. Ніхто не потрудились перевірити присутність, ніхто не запитає неприсутніх, чому вони не були. Наслідок такий, що на другий апель з'являється тільки половина станиці, на наступний апель знову тільки половина з тої половини і накінець лишається тільки та сама мала горстка, що все приходила, ті, що мають вроджене почуття обов'язку та дисципліни й правопорядку. А з часом і ті деморалізуються.

Необов'язковість — Доручається пластунові виконати певне завдання. Якщо не будемо його постійно “штуркати”, пригадувати, завдання, можна бути певним, не буде виконаним. Наслідком того, приміром, пластова імпреза не буде як слід підготована, це від'ємно і дуже деструктивно впливає на загал пластунів, викликає невдоволення та брак охоти ходити на пластові імпрези, мати пошану до проводу, вірити в успіх.

Які консеквенції поносить пластун, що не вив'язався із завдання? Жодні. Ніхто йому нічого не скаже, бо ануж ще його “величество” може образитися і ще, борони Боже, чого доброго відійте з Пласту. Наступне завдання іншим разом дається іншому з таким самим вислідом.

Недбальство — Наше старе українське “якось то буде” в Пласті й у нас є надзвичайно популярне. Вимагати чогось від когось — це просто нечувана річ. Це ж добровільна організація. Пласт є для нього, щоб він мав, популярно кажучи, “фан”. Його організація нічого не обходить і він від себе цій організації нічого дати не збирається. А якщо вже ласкаво згодиться щонебудь зробити, то робиться це так, як у нас колись казали “жеби Польска не згінела”. Він зробить це, якщо справа не вимагає зусилля. Якщо треба напружити чи то мозок, чи м'язи — тоді ідеться по найменшій лінії опору.

І знову ж, які консеквенції такої поведінки? Жодні. А його самого уважається за “смайт гая” чи “хитрого малороса”. Одним словом робиться з нього героя.

Це тільки декілька прикладів. Їх можна подати багато більше. Тут говоримо про загал членства. Подивімся тепер на тих найнадійніших, на тих, від кого ми сподівалися, що вони будуть прикладом до наслідування. Подивімся, чи багато їх лишилося? Одні постарілися, одні змучилися довгою працею, ще інші зневірилися, бачучи загальний сьогоднішній стан. Ще інші пішли за приміром загалу.

Може я дещо передрамамував ситуацію, але зробив я це нарочно, щоб, як я вже напочатку писав, викликати дискусію.

Ситуація, яка зараз є тут у нас, а наскільки мені відомо в інших країнах не є набагато краща, вона дійсно триожна.

Я знаю, що говорю до людей не тих, що повинні це чути. Однак це справа нас усіх і якраз сеніори ті, що винесли пластового духа ще з рідних земель, мусять над того роду проблемами застановлятися та прийти до певних висновків, якщо ми не хочемо, щоб Пласт перестав бути тим, чим ми його хотіли б бачити, а саме організацією молоді свідомої, ідейної, дисциплінованої.

Марко Павлишин

ПРОБЛЕМИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ МАЛИХ СТАНИЦЬ

Тема моїх міркувань — труднощі досягнути пластову виховну мету в праці малих станиць. Мала станиця — це форма пластової організації типічна для невеликої української еміграційної спільноти (до 1000 душ) з малим доростом молоді і, звичайно, з обмеженим джерелом, з якого могло б поповнятися членство Пласту. Завданням тут — встановити й окреслити деякі проблеми малої станиці та застановитися над можливими для них розв'язками. Слід зазначити, що спостереження, на яких базується це обговорення, торкається найкраще відомої авторові станиці, тобто пластової станиці Брізбану в Квінсленді. Але тому, що заторкнені тут проблеми не є наслідками специфічних льокальних обставин, але впливають з самої природи невеликих організаційних одиниць, наведені тут думки актуальні для різних теренів діяння Пласту і тому їх поява на сторінках журналу пластової думки може бути доцільна.

Основні одиниці пластової виховної праці, це рій — в новацтві і гурток — в юнацтві. В пластовій виховній системі передбачається, що виховна праця переводиться з групами однопітків, які спільно та одночасно переходять всі фази пластового розвитку: складають проби, відвідують табори, переходять з уладу в улад. Такі гуртки чи рої повинні складатися з 5-8 членів. У великій станиці такий стан гуртків і роїв самозрозумілий. Навіть за наявності значних змін в числовому складі великих станиць, завжди залишається достатня кіль-

кість молоді, щоб можна було розділити новацтво і юнацтво на рої чи гуртки за віком. Приплив нових членів кожного року до новацтва настільки великий, що з нього можна зразу ж таки організувати “ідеальні” рої. Те саме відноситься до юнацтва. У малій станиці такі оптимальні виховні групи рідко трапляються, як це видно з поданої внизу таблиці.

Стан УПН та УПЮ в станиці Брізбен, 1960 — 1980.

Рік	число новачок	число роїв новачок	число нованів	число роїв нованів	число юначок	число гуртків юначок	число юнанів	число гуртків юнанів
1960	14	2	12	2	16	3	13	2
1965	6	1	4	1	8	2	6	1
1970	7	1	5	1	10	2	7	1
1975	5	1	8	1	10	2	8	2
1976	7	1	9	1	11	2	9	2
1977	7	1	8	1	6	2	4	1
1978	8	1	6	1	6	2	5	1
1979	6	1	8	1	5	1	5	1
1980	4	2	6	1	8	2	8	2

(Примітка: облік подано за 1-ше січня кожного року в цій та наступних таблицях).

В найкращому випадку стає можливим творити групи, які за пластовими стандартами дуже малі, але все ж таки охоплюють пластунів одного віку. Автор цих рядків упродовж деякого часу був виховником юнацького гуртка, який складався тільки з трьох членів. Такий стан має, звичайно, деякі позитиви, коли йдеться про гуртки та засвоєння пластового теоретичного знання. З другого ж боку, динаміка таких непов-

них груп цілком непридатна для інших пластових зайнять: переведення збірок, ігор, будь-яких змагань чи спорту тощо. Збірка, в якій бере участь трьох юнаків, може легко набрати парадоксальних ситуацій, які кидаються у вічі зокрема молодому юнацтву. Існує ще й інший психологічний негативний об'яв у таких групах: їх члени свідомі того, що їх дуже мало і їм трудно поважно поставитися до роботи в групі, яка не є спроможна притягнути задовільної кількості учасників. Навіть тоді, коли така дуже мала група зуміє все таки задовільно налагодити працю, виринає проблема, коли вона, як йдеться про відношення між її членами, прибере характер "кліки". Це особливо замітне, коли цей процес продовжується на терені школи.

Звичайно ситуація буває ще гірша, коли гуртки і рої є менш-більш нормальної величини, але зате члени його різного віку і в різних стадіях пластового виховання. Причиною того є те, що на творення дуже малих груп немає досить виховних сил. Напочатку року діти вступають у новацтво, а в юнацтво переходять по-одному чи по-двох, і їх долучується до існуючих гуртків і роїв. Наступна таблиця ілюструє цю проблему на прикладі історії одного новацького роя в станиці Брізбену.

Стан роя УПН "Білі ведмеді" в станиці Брізбену, 1971-1976 з віком найстаршого і наймолодшого новаків

Рік	1971	1972	1973	1974	1975	1976
Стан роя	2	4	5	5	8	9
Вік найстаршого	11	12	12	9	10	11
Вік наймолодшого	10	7	6	7	6	7

В таких обставинах переведення проб ускладнюється, а раціональне розпланування виховної програми стає неможливим.

Ці труднощі пов'язані з хронічним браком виховників, як це унагляднює наступна таблиця:

Виховники та молодші улади в станиці Брізбен, 1960-1980

Рік	Стан УПЮ-УПН	Число вихов.	Вихов.: члени УПН-УПЮ
1965	24	3	1:8
1969	55	5	1:11
1970	29	4	1:7.3
1975	28	4	1:7
1976	30	4	1:7.5
1977	25	3	1:8.3
1978	28	3	1:9.3
1979	24	3	1:8
1980	26	5	1:5.2

З таблиці видно, що в станиці Брізбену кількість виховників вагалася між 3 і 5. Коли брати до уваги природний і в пластовій теорії передбачений відхід більшості членів від активного пластування після закінчення юнацтва, сподіватися більшої кількості виховників було б нереальним. Саме відношення між числом виховників і станом обох уладів, УПЮ і УПЮ, звичайно було між 1:5 і 1:8. Ця пропорція виглядає добре, доки не приглянутися ближче й не побачити, що, наприклад, в роках 1971-79 виховна відповідальність за всі вікові групи новаків, новачок, юнаків та юначок впала на руки трьох виховників.

Ясно, що мала станиця страждає від хронічного браку виховних сил. Проблеми постачання всіх гуртків виховниками майже ніколи не можна розв'язати без компромісів, як ось поєднання хлоп'ячих та дівочих роїв чи гуртків, або перевантажування більше відданих виховників подвійними обов'язками. (Немає потреби окремо підкреслювати, що такі розв'язки не раз несуть за собою інші ускладнення. Переведення спільних сходин з молодшими юнаками і юначками, наприклад, вимагає спеціального пристосування програми і неабиякого педагогічного хисту). В таких обставинах відхід одиниць від

активної праці може мати вирішальний вплив на всю ефективність виховного сектора. Тому й характеристичним явищем в житті малої станиці є та обставина, що праця — то пожваблюється, то підупадає.

Вислідом постійної недостачі виховних кадр у малих станицях є теж неспроможність подбати про підвищення кваліфікацій діючих виховників. Крайові пластові вишкільні табори та кожнорічні станичні табори переводяться в той же самий час. Обставини звичайно не дозволяють на іншу розв'язку. Але тоді, коли велика станиця може відпустити частину своїх виховників на вишкіл без втрати для власного табору, мала станиця не може собі на те дозволити: всі її виховні сили необхідні для обсадження постів у проводі табору.

Проблеми цього порядку ускладнюють, але ніяк не унеможлиблюють корисну працю за пластовими принципами. Впродовж багатьох літ її діяльності, пластова станиця Брізбену без сумніву здобула собі довір'я самих дітей та їх батьків і переконала спільноту в необхідності своєї ролі. З певною гнучкістю і готовістю на компроміси навіть в негативних обставинах пластової роботи можна відкрити позитивні аспекти.

В першу чергу мала станиця мусить змінити традиційне поняття ролі гуртка та роя, як організаційно-виховної одиниці. Хоч в деяких обставинах праця дуже малими групами може мати великі позитиви, як це згадано вище, певні традиційно "гурткові" активності, як ось одноденні прогулянки, поїздки, спорт чи інші подібні зайняття можна й треба заступити подібними вправами для всього новацтва чи юнацтва, без поділу на хлопців і дівчат і не звертаючи особливої уваги на різницю віку. У великій станиці апелі, концерти, пластові свята, відвідини з колядою тощо мають основне завдання довести пластову роботу до уваги публіки і затіснити відношення між Пластом і українською спільнотою. В малій станиці вони відіграють ролю ефективних виховних засобів. Саме в таких обставинах виринає можливість для дійсно продуктивного використання виховних сил більшими пластовими групами. Почуття приналежності, яке нелегко викликати чи то в малих чи більших гетерогенних щодо віку гуртках, можна з великою користю заступити почуття ідентифікування одиниць з цілою пластовою родиною, яка охоплює всіх: від найменшого новака до найстаршого сеніора. При тому зарання зав'язується в сві-

тогляді пластуна почуття обов'язку служити спільноті в цілому. Атмосферу пластової родини особливо легко й природно можна плекати на станичних таборах, які силою обставин бувають малі і на яких кожний учасник знає всіх інших. Організаційна необхідність поділу на підтабори, яка на більших станичних таборах майже завжди протидіє такій атмосфері, на практиці не існує у таборі малої станиці. Досвід вказує, що в таких таборах рідко виринають проблеми дисципліни.

Підсумовуючи ці спостереження, можна подати твердження, що мала станиця — це зовсім життєздатна й довготривала форма пластового життя. Вона спроможна сповняти виховні обов'язки Пласту, якщо її виховні кадри зуміють пристосовувати традиційні пластові виховні форми й методи до вимог обставин. Вона мусить виробляти свій власний стиль пластування. Від успіху цього самостійного підходу до виховних завдань Пласту залежатиме те, чи праця малої станиці принесе своїм членам приємність і справжню користь.

Дмитро Попадинець

НАЗУСТРІЧ ДІАМАНТОВОМУ ЮВІЛЕЄВІ ПЛАСТУ В ДІЯСПОРІ

Імператив духа часу каже нам, що треба започаткувати всі організаційні заходи для всесторонньої підготовки й проведення в 1986 році, і то в усіх місцях дії Пласту в діяспорі, Діамантового Ювілею Пласту.

Маю на думці дві окремі, але паралельні й взаємно доповнюючі імпрези, а саме: "Діамантово-ювілейний пластовий Конгрес Третій" і "Діамантово-Ювілейну Міжкрайову Пластову Зустріч".

Для виготовлення програми й форми проведення всесторонньої студії сьогоденного Пласту в трьох рівнях — місцевому, крайовому й світовому треба дослідно-плянувальному секторові при Головній Пластовій Булаві покликати до співдії місцеві (у станицях), крайові та головну (в ГПБ) комісії, щоб вони спільно з компетентними науковцями з Пласту й з інших середовищ могли ці студії провести.

З метою організації фінансових засобів для праці комісії ПКТ, треба негайно приступити до створення Пластової Ювілейної (Мільйонової) Фундації силами членства Пласту, Пластприяту й дійсних приятелів пластової молоді з кіл (фізичних і правних осіб) у діяспорі. Відсотки з інвестицій тієї фундації йтимуть на підготовку й проведення ПКТтретього, на фінансування дії Пласту в діяспорі, що повела б нас на зустріч 100-річчя Пласту.

Справа схвалення й організаційного та правного оформлення ПЮФундації знову ж таки на тривимірному розподілі з головною, крайовими та льокальними кураторіями, повинна б належати до кожночасно обраної ГПБулави, його кураторії при фінансовому секторі, яка практично координувала б інвестуванням і користуванням здобутими відсотками.

На початку 1981 року Пласт розпоряджає станом готовости 6.500 членів у чотирьох уладах та близько 2.500 членами пластових приятелів — батьків пластової молоді. Хай стан дорослого вже членства в УСП та УПС буде тільки 2.500 і тільки ж членів Пластприяту, то реальна цифра стану готовости й фінансової спроможности рівняється 5.000 осіб, що готові допомогти Пластові зорганізувати фінансову базу. Чи це також не є імператив духа часу засвідчити свою готовість дати поміч організації, в якій ми самовиховувались, а згодом і наші діти, внуки й правнуки, організації вже чотирьох поколінь.

А скільки ми вартуємо в наших щедрих приятелів, тих поза батьками, у наших прицерковних і громадських організаціях, у фінансових установах? Другим руслом практичного вияву пластової єдности у Великій Грі на пошану 75-річчя Пласту повинно бути дбайлива підготовка МЮПЗустрічі-1986.

Найважливішою метою її повинно бути зібрати 4-5 тисяч учасників з діяспори на два до трьох тижнів часу з повною двотижневою програмою самої МЮПЗ і однотижневою мандрівкою для відвідин цікавих місць ЗСА й Канади, відвідин більших скупчень наших поселень.

Немає й двох думок, що це є справа великих сотень долярів, щоб уможливити прибути членству Пласту з-поза Атлантийського й Тихого океанів, щоб зібрати всю пластову родину, засвідчити наймолодшим, що наша ідея завжди була і буде та сама — служити Богові й Україні, що ця ідея ніяк

не зменшує їхнього обов'язку служити країнам їхнього народження, а навпаки, — збагачує їх знання мов, дає ширшу базу для співдії багатонаціональних груп. Така конфронтація молоді скріпить силу її духа й віру в майбутнє.

І такі відважні пляни не вимірюються сумаю грошей. Грiш, це вимінна рівновартість ужиткових практичних речей, що мають обмежений час користування, а згодом викидається їх як непотрібні.

Але й цей імператив — фінанси лежать в основі пластового закону про ощадність. Дефініція пластової ощадности торкається не лише того, з чим зустрічається пластун під час пластових зайнять, але в пошануванні пластового майна, всього того, чим користується, а передусім власного здоров'я, бо здоров'я за гроші не купити.

Нашою метою в розв'язці повищої проблеми є практична вартість грошей. Подумаймо! Всі новачки й новаки, що прийшли до Пласту восени 1980 року, осягнуть юнацький вік у 1986 році, вони прибудуть на МЮПЗ.

І в дусі того, ми приступаємо до практичного щадження при допомозі наших кредитівок за посередництвом окремих збирачів і складаємо по долярові чи по два тижнево. За п'ять років часу при впертій послідовній ощадності кожний може зібрати поважну, якщо не повну, суму оплати коштів МЮПЗ, а при тому буде ще й здобуток для характеру.

Крім особистої ощадности, всі рої, гнізда, гуртки й курені, ОП УСП та УПС розгортають свої заходи для зібрання фондів на виряд та інші потреби, при тому буде й вияв дисципліни й гарт духа — такі необхідні при великих акціях.

А тепер, прочитавши всі ці проекти, треба взяти всі "за" і "проти", примірівши їх до ідеї МЮПЗ і ПКТ, до вивчення сьогоднішнього стану Пласту, для розбудження життєвої сили йсго членства.

Чи можна кошти конгресу, МЮПЗустрічі нашої молоді в діяспорі міряти з коштами будівель, які можуть незабаром світити пусткою. Візія майбутнього ставить нам виклик — хто, як хто, але ми, виховані в Пласті члени УСП і УПС та батьки й дійсні приятелі пластової молоді повинні збудувати Пластову Ювілейну Мільйонову Фундацію й практично провести п'ятирічний етап поголовної ощадности, щоб майбутні ювілейні ПКТретій і МЮПЗ-1986 були історичного значення.

Народне прислів'я каже, що дзвін всіх до церкви скликає, але сам в ній не буває! Часто повторюємо, що ідеальна любов сягає глибин душі, а практичний вияв любови сягає щедрою рукою до глибин кишені...

Щоб не поділяти ролі дзвона, а засвідчити практичну любов деклярую зі щирого серця та щедрою рукою тисячку на Пластову Ювілейну (Мільйонову) Фундацію, яку вплачу п'ятьома двісті-доляровими річними вплатами у 1981-85 роках.

При цій нагоді прошу Редакційні Колегії всіх трьох пластових журналів забрати їхнє слово до справи й призначити місця, а то й сторінки в "Готуйсь", "Юнаку" й в "Пластовому Шляху" на постійне розглядання ідеї ПКТретього, МЮП Зустрічі, Діамантового Ювілею Пласту, створення і переведення акції ПЮ(М) Фундації та про реалізацію поголовної збірної ощадности серед загалу членства Пласту й Пластприятю.

Почавши колядою і Свят-вечірніми та Ново-річними імпрезами, а також щотижневими ощадностями відкриваємо наші власні й збірні ощадності на фінансування згаданої МЮПЗ-1986.

ПОЯВИЛОСЯ ДРУГЕ ВИДАННЯ "ВЕЛИКОЇ ГРИ"

На весні цього року появилосся друге видання широко-відомої серед пластунів "Великої Гри" пера Юрія Старосольського. Ця одна з улюблених пластових настільких книг була вже декілька років зовсім вичерпана й для молодшого покоління старшого пластунства чи юнацтва вона зовсім незнана, хіба з назви.

Тому перевидання її було дуже на потребу й можемо бути вдячні Племенам "Лісових Чортів" та "Перших Стеж", що виконали це потрібне пластове діло.

Це друге видання виконано в підприємстві пл. сен. Мирона Бабюка в Рочестері, а відбито, у 2000 примірниках, у пластовій офсетній робітні в Дітройті. Передмову до другого видання написав автор Юрій Старосольський — Начальний Пластун.

Як повідомляють, "Велику Гру" можна замовляти, виставляючи чек на суму 3.50 на фірму Пласт. Інк., адресуючи на пл. сен. Оксану Коропецьку.

1604 Forest Pk Ave., Baltimore, MD 21207 USA

В. Бандера, ЛЧ

ВІД ІДЕЇ СВІТОВОЇ ЄДНОСТІ ПЛАСТУ ДО ІДЕЇ СВІТОВОЇ ЄДНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ

На сторінках сеніорського “Слова” ми давніше читали про заходи пл. сен. Атанаса Мілянича ЛЧ, проводити в життя ідею світової єдності Пласту. Він та його однодумці закликали поширювати знання про пластову діяльність у різних країнах світу, та втримувати живий зв’язок між країнами шляхом відвідин, спільних вишколів, координування публікації тощо.

Але ця ідея мала ще й дальший приціл, бо пл. сен. Мілянич рівночасно пропагував ідею світової єдності українських поселень. Тому він заініціював студії над нашим поселенням в рамках Українського Соціологічного Інституту (УСІ). Як гідне завершення цього проєкту якраз вийшла книжка-довідник під редакцією пл. сен. А. Мілянича “Українські Поселення”. Треба ствердити, що до цієї унікальної праці причинилися й інші сеніори. Лісові Чорти, що є також університетськими професорами, В. Бандера і В. Ісаїв є співредакторами розділів. До появи книжки причинився також пл. сен. Ярослав Падох, ЧК, бо він як голова НТШ взяв це видання під свій покров і книжка вийшла у світ як ювілейне 200-те число записок НТШ (в твердій оправі). І врешті, варто зацітувати таке речення зі вступу до довідника.

“Секретаріят Світового Конгресу Українців (СКВУ) уділив допомогу для підготовки матеріалів, а президент СКВУ — пл. сен. Микола Плавюк постійно піддержував цей проєкт”. Відомо, що президент СКВУ є активним членом III Куреня “Лісові Чорти”. Отож, маємо тут приклад доброго діла доконаного зусиллям пластунів-громадян в ім’я глобальної єдності українства.

Друзі сеніори тепер мають нагоду далі пропагувати ідею світової єдності. Це можна здійснювати, розповсюджуючи довідник про поселення та взагалі поширювати знання про стан наших спільнот у багатьох країнах. Ця книжка з 350 сторінками охоплює 30 країн поселення. Вона подає їх історію, на-

світлює форми громадського життя, стан шкільництва й молодіжних організацій та вияви культури й церковного життя. Для порівняння подано основні інформації про Україну. Таким чином, довідник задокументовує стан українства в світі, а тим самим служить як практичний інформатор для учнів та для подорожуючих. Тепер палкий заклик до сеніорів, а спеціально тих поза ЗСА. Допоможіть видавцям цієї корисної книжки доставити її до наших книгарень, шкіл, родин та студіюючої молоді.

Накінець, ще одна рекомендація сеніорам і загалу виховників. Коли повчаємо нашу молодь про стан Пласту в даній країні та в світі, то слід одночасно насвітлювати стан наших поселень, у нутрі яких діють пластуни. Довідник якраз описує стан шкіл та молодіжних організацій у відношенні до стану наших поселень у багатьох країнах. Суспільнознавство базоване на довіднику допоможе нам збагнути потребу збереження світової єдності українства.

Книжку можна придбати поштою за 15 дол. в YCI,
The Ukrainian Center for Social Research, Inc.
203 Second Avenue, New York, N.Y., 10003, USA

виставляючи чек на

The Ukrainian Center for Social Research, Inc.

Кожний із слов'янських народів веде свою історію від 6-7, 7-8 ст... Кожний — крім українців та білорусів. Тільки в українського та білоруського народів немає своїх власних («українських» та «білоруських») племен, тільки в них до 14 ст. немає ні власної землі, ні власної культури, ні власного історизного життя. Волею сугасної радянської історіографії українців та білорусів вигнано з ранньофеудальної сім'ї слов'янських народів. Їх поглинули «руские племена», «давньоруська народність», «русский народ», «єдиний руский народ киевских времен».

Дальша логічна аналіза концепції «ДН» ще більше виявляє її політичну тенденційність і антинауковий характер.

Юрій Бадзьо (подано за «Сучасністю»)

ХРОНІКА

“МИ ЛЮБИМО “НОВИЙ СОКІЛ” — НАШУ ОСЕЛЮ!”

Ця пластова оселя близька серцям пластунів не тільки тому, що вона взяла назву гори Соніл в Карпатах, на якій творився Пласт, таборували й провели свою юність теперішні сеніори. Близька вона й дорога для молодших поколінь Пласту. Тут виросло вже три пластові покоління. Оселя пов'язана з визначними її будівничими і великими її ентузіястами — з Сірим Левом — Першим Начальним Пластуном, з невтомним збирачем фондів на неї, постійним її опікуном і жертвним працівником — малярем Маріяном Борачном та його пластовою родиною, з понійним Олександром (довгорічним станичним, зв'язковим і вчителем українознавства) й Оксаною (постійною, уже клясичною, невтомною зв'язковою), сеніорами Бережницькими з багатьма іншими членами Бофалівської Станиці та приятелями Пласту з Бофало й околиць.

Цей сердечний зв'язок з оселею видний був для мене під час святкування на оселі “Дня Українського Пласту”, що відбулося 19 липня ц.р. У таборах новачків, новачок, юнанів та юначок зібралося близько 200 таборовиків. Добрий табір УПН-ів “Веселе, щасливе новацьке життя” провадив відомий досвідчений новацький виховник Ярослав Пришляк. Відразу з зовнішнього вигляду табору можна було пізнати його стиль праці: з гілок дерев звисали картони з написами, пов'язаними з назвою табору: “Мамо, мені тут добре!”, “Тут ми розмовляємо по-українськи” та багатьма подібними. Атмосфера спокійна, лагідна. У новачок вхідна брама декорована великою кількістю “чародійних музикантів” (іграшок!), юнани й юначки таборували поміж деревами на полянах у лісі. Вони багато попрацювали, бо збудували при стежці в ліску українське село з хатною, церквою, криницею і журавлем при ній. Гостили нас програмою, в якій відображений побут українців (спів, танці, прошення з коропаєм на весілля) і залик рецитатора десь з лісу на закінчення програми: “Любіть Україну, як сонце любіть!”

Вже в суботу на ватру прибуло багато гостей. Була урочиста ватра, в програмі якої була пошана померлих наших політв'язнів і пластунів у символічному вияві — спаленні вінка з дубового листя при підпалі ватри, слово Ніни Караванської, виступи молоді з вдалим жартами й інсценізаціями у веселій частині програми.

Номендантами трьох решти таборів була молодь: табору новачок — ст. пл. Богданна Роздольська з Ст. Кетерінс, юначок — пл. сен. Аля Мосейчук, юнанів — ст. пл. Андрій Пришляк.

На святкування "Дня Українського Пласту" прибула д-р Ніна Караванська, інж. Василь Потішко (член колишнього уряду УНР) і пл. сен. Тоня Горохович (активна в усіх періодах Пласту), прибули пластуни й приятелі Пласту з далених і блинчих міст США і Канади (Денвер, Клівленд, Чікаго, Ютіна, Вашингтон, Гамільтон, Ст. Кетерінс, Рочестер) різного віну. Всі вони на цій оселі почувають себе "дома", тут вони таборували, були відвідувачами, працювали для неї.

Тому й саме святкування це було "людне". Гарячий день не був перешкодою, щоб на площі нуренів, перед одним з них, уденорованим емблемами пластових нуренів, що разом їх поєднав у гармонійну цілість з хрестом, тризубом і пл. відзнакою маляр М. Борачок, маршували струнними рядами таборовини. Після дефіляди відбулася програма, що її відкрила, познайомивши з життям Н. Караванською і Т. Горохович, пл. сен. Оксана Беренницька — референтна таборів (справжня їх душа!). Виступали з привітанням д-р Н. Караванська від Святослава Караванського і як представниця політ'язнів України, і Тоня Горохович — як пластова діячка. Згодом таборовини мали інсценізації, спів, танці, жарти.

По офіційній частині був обід і дозвілля. Батьки зустрічалися з таборовинами, збиралися меншими групами й вели розмови про різне, але найбільше про дітей і про Пласт, про його майбутнє. Не було тільки дозвілля для д-р Н. Караванської і подруги Оксани Беренницької, бо прибули представники англомовної преси, треба було провести інтерв'ю, зробити знімки. Подруга Оксана мала полагодити ще й багато інших виховно-адміністративних справ. Вона охоплювала своєю увагою кожну деталь з життя таборів, віддаючи їй не тільки увагу, але й свій запал, свою любов до справи, до Пласту.

В суботу ввечері, коли затих гомін з таборів, в нухні, а згодом в ідальні при вогнику в ватрані колишні таборовини, а теперішні батьки і пл. сеніори й старше пластуство довго виспівували улюблені пластові та народні пісні. Пісні єднали їх, вели в дитинство, в молодість, напоєну романтикою ватер, пригод, і незабутніх моментів з перебування на улюбленому "Новому Сонолі".

Присутня

Шлюб, любов, приятелювання робляться з року на рік усе слабшими зв'язками. З року на рік усе рідше знаходиться справжній дух солідарности. У США емоційність не відіграє вже навіть найменшої ролі в суспільному житті; в Советській Росії її переслідують, як громадського ворога, як колись Римська Імперія переслідувала християнство, що тоді народжувалося.

Кайзерлінг

НАРАДА ПРЕДСТАВНИВІВ КУРЕНІВ УПС

8 березня 1981 р. в Нью-Йорку у пластовому домі відбулася нарада представників куренів УПС з таним порядком:

1) Відкриття і ствердження присутності, 2) Відчитання протоколу з попередньої наради, 3) Перегляд праці куренів за попередній рік, 4) Аналіза праці Булави Головної Булавної УПС, 5) Справа правильника і 6) Різне.

У нараді взяли участь представники таних куренів УПС:

2-ий Курінь "Ті, що греблі рвуть" — пл. сен. Галина Кутно, 3-ій Курінь "Лісові Чорти" — пл. сен. Роман Рогожа, 4-ий Курінь "Харантерники" — пл. сен. Поля Книш, 5-ий Курінь "Червона Калина" — пл. сен. Володимир Сафян, 7-ий Курінь "Войнарівці" — пл. сен. Теодозій Самотулна, 8-ий Курінь "Орликівці" — пл. сен. Марія Сичинська, 13-ий Курінь "Курінь "Дубова Нора" — пл. сен. Михайло Демчишин, 16-ий Курінь "Бурлаки" — пл. сен. Володимир Гнатівський, 17-ий Курінь "Перші Стежі" — пл. сен. Теодозія Ластавецьна, 23-ий Курінь "Хмельниченни" — пл. сен. Михайло Звонко, 24-ий Курінь "Чортополохи" — пл. сен. Надія Оранська, 28-ий Курінь "Верховинни" — пл. сен. Ніна Самоніш.

Присутніми на нараді були танож: пл. сен. Л. Романнів — голова ГПБ, В. Вишневський — голова Кр. Булави

УПС, Д. Франнен — головна булавна УПС, А. Прасіцький — реф. куренів, І. Кравців, Д. Бойдуник і М. Титла — члени Булави Головної Булавної УПС.

Курені повинні працювати згідно з гаслом "До основ Пласту". Присутні представники куренів, крім одного, виготовили вичерпні звіти з діяльності, з яких можна було ствердити, що існує в куренях зв'язок поміж членами. Курені мають свої спеціальності, за якими працюють і багато спричиняються до добра Пласту й української спільноти. Було б побажанням, щоб курені висилали короткі звіти із своєї діяльності до "Слова".

Щодо членства в "Курені Залізного Хреста" вирішено, що право ввійти до реєстру цього Куреня прислуговує не тільки пластунам, що впали в бою з ворогом, чи згинали на засланнях або в тюрмі, але танож тим пластунам, що померли з виснаження до трьох місяців після тюрми чи заслання. До Куреня Залізного Хреста повинні ввійти члени Занарпатської Січі й герої з Волині.

За 1979 рік вплинули звіти від 9 куренів, а за 1980 р. звіти від 3-ох куренів. Підготовляється відповідний формуляр, який буде розісланий куреням разом з протоколом з наради. Порушено танож справу "Залізного Фонду", який мусить бути створений для ведення виховної праці й єдності Пласту. Справу фондів порушив голова ГПБ пл. сен. Л. Романнів.

УСП НА ТЕРЕНІ ЗСА

Від вибрання референтною УСП на терен ЗСА ст. пл. Христі Панчун, ЛМ реферат почав видавати "Листок зв'язу УСП в ЗСА" під вмілою редакцією ст. пл. Марти Коломиєць. Листок гарно оформлений і подає цікаві інформації про курені УСП, їхні ради, налендарець подій тощо.

В останньому числі за літо цього року читаємо оголошення про всі цікаві для УСП табори на терені ЗСА, повідомлення про курінні ради та короткі інформації про діяльність поодиноких старшопластунських куренів.

З листка бачимо, що один з найактивніших куренів УСП-он є тепер курінь "Лісові Мавни" з осідном в Чікаго, до якого належать також члени реферату УСП і сама референтна ст. пл. Х. Панчун.

УСП У ЗСА ВІДЗНАЧУЄ 70-РІЧЧЯ ПЛАСТУ

Осередок Праці УСП у Чікаго влаштовує з нагоди 70-річчя Пласту бенкет і забаву в дні 28-го листопада 1981 р. в одному із готелів Чікаго.

11-ий ЗАГАЛЬНИЙ З'ЇЗД УСП

В дня 12, 13 і 14 червня 1981 року відбувся на Пластовій Оселі "Новий Соніл" біля Бофало 11-ий Загальний З'їзд УСП. На жаль, ближчих інфор-

мацій про його програму, порушені проблеми й новий провід редакція "Пластового Шляху" ще не дістала.

10-та ВЕЛИКА РАДА УПС

Десята Велика Рада Уладу Пластового Сеніорату відбудеться восени цього року 17-18-го жовтня на Оселі "Верховина" Українського Братського Союзу в Глен Спей, НЙ, ЗСА. Точна програма Великої Ради буде подана в листку зв'язку УПС "Слово" в вересні.

НОВОІМЕНОВАНІ СЕНІОРИ НЕРІВНИЦТВА З ТЕРЕНУ ЗСА

Начальний Пластун іменував у 1980 році сеніорами нерівництва таких пластунів сеніорів з терену ЗСА:

1. Пл. сен. дов. Протопресвітера Артемія Селепину, ЛЧ — Головного Капеляна Пласту в ЗСА,

2. Пл. сен. дов. Євгена Людневича, ЛЧ, колишнього станичного й основника Пластової Станиці в Лос Анджелес,

3. Пл. сен. дов. Галину Заяць, сам. активного члена Пластової Станиці в Чікаго,

4. Пл. сен. дов. Лярису Онишкевич, ПС, голову плянувальної номісії ГПБ й активного члена Пластової Станиці в Трентоні.

Вітаємо новоіменованих і бажаємо їм успіхів у їхньому дальшому пластуванні!

**СПИСОК ДАТНІВ НА
"ЗАЛІЗНИЙ ФОНД"
ПЛАСТОВОГО ВИДАВНИЦТВА**

від 1 січня до 31 липня 1981 р.

\$1.800.00	— "Ялинна" Верховинон — Збірка Нуренід, УПС;
\$455.00	— Пластова Група, Саснатун (Канада);
\$300.00	— Родина Гонно — в пам'ять Ореста Гонна, Бронкс, США;
\$118.00	— Анна, Василь і Роман Ма- кухи, Бафало, США;
\$100.00	— пл. сен. о. Володимир Іва- шко, Саснатун, Канада;
\$50.00	— пл. сен. Андрій Харан, То- ронто, Канада (датни замість кві- тів на могили);
\$30.00	— пл. сен. Володимира Смиц, Ютина, США (в пам'ять сестри);
\$25.00	— Пластова Станиця, Едмон- тон, Канада (замість квітів на мо- гілу).
Разом — \$3,293.00.	
Сальдо на 31. 12. 1980 — \$9,486.00	
Стан Залізного Фонду на 31. 7. 1981 — \$12.779.00.	

**ДАТНИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД
"ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ",**

яні вплинули до 31 липня 1981 р.

Австралія:	
Замість квітів на могилу	\$20.00
Канада:	
Єпископ Борис, Едмонтон	\$10.00
Тарас Данило Фецич, Торонто	\$10.00
Німеччина:	
Пл. сен. Василь Ісаїв	\$28.00
США:	
пл. сен. Л. Музична, Кентон	\$5.00
ст. пл. Андрій і ст. пл. Рута Ріпецьні, Чінаго	\$15.00

Олена і Богдан Сацюни, Сан Джер- мен	\$10.00
Атанас Слюсарчук, Дітройт	\$15.00
Пластприят, Ютіна	\$80.00
Датни замість квітів на могили (дивись посмертні згадки) \$40.00	
Разом	\$233.00

Замість квітів на могилу

бл. п.

пл. сен. ЯРОСЛАВА НУЛЬЧИЦЬКОГО

снлав на пресовий фонд "Пластового
Шляху" 20 дол.

пл. сен. Іван Нкульчицький,
Чінаго, США

Як нев'янучий вінок на могилу
понійного нашого Друга,

Лісового Чорта

МИРОСЛАВА ШЕВЧИНА-"ТУРИСТА"

який упоноївся 21 січня 1981 р.
пересилаємо 20 австр. дол. на пресо-
вий фонд "Пластового Шляху".
Нуринь "Степові Відьми" в Аделяїді

У пам'ять нашого Приятеля

св. п.

сен. кер. МИРОСЛАВА ШЕВЧИНА,
який упоноївся в січні ц. р. в Австралії
складаємо 20 дол. на пресовий фонд
"Пластового Шляху".

Ярослава і Володимир Ціханські,
Кергонксон, США

Згідно з ухвалою загальних Зборів
Пластприяту, яні відбулися 21 лютого
ц. р. пересилаємо чек на 100 дол. —
передплату за 2 рони, а решту на

пресовий фонд "Пластового Шляху".

Пересилаємо щирий привіт із сердечними побажаннями всього доброго.

За Управу Пластприяту в Ютіці,
Н. Й., ЗСА

Олександр Смирн
(голова)

Петро Ярман
(сенртар)

Членам і Управі Пластприяту в Ютіці наше голосне пластоє "дянуємо"! Заклинаємо Пластприяті, а зокремо ОП УПС інших станиць піти за приміром наших Приятелів з Ютіки.

Адміністрація Пл. Видавництва

Нью Йорк, 28 грудня 1980 р.

До

Пластового Видавництва в Торонті

Дорогі Подруги і Друзі!

В 1977 році Курінь "Верховинки" післяв у пластовий світ "ялинку". Мандрувала вона від одного куреня сеніорів до другого, а курені прикрашували її своїми датнами на Пластоє Видавництво. Вніці — щедро прикрашена ялинна, як та пластова "іскра" в крузі біля ватри, повернулася назад до "Верховинон". І ось ми пересилаємо її Вам, як доназ того, що всі ми — сеніори високо цїнімо наші рідні пластові журнали й тих, які дбають, щоб вони виходили такі багаті змістом і формою, як дотепер.

З Рїздвом Христовим і Новим Роном вітаємо Вас!

За Провід 28 Н. УПС "Верховинни"

пл. сен. Ніна Самонїш, курїнна

пл. сен. Ляріса Зєлін, писар

Прикраси від Куренів УПС:

Курені УСП і УПС "Верховинки"	\$300.00
Курїнь ім. С. і О. Тисовських з нагоди свого 50-річчя	\$200.00
Бурлани	\$100.00
Буриверхи	\$100.00
Курїнь ім. Войнаровського	\$100.00
Лїсові Чорти	\$100.00
Орлинівці	\$100.00
Перші стєжі	\$100.00
Хрестоносці	\$100.00
Червона Налина	\$100.00
Сїроманці	\$ 50.00
Чортополохи	\$ 50.00
Княгинї	\$ 25.00
Разом	\$1.525.00

“ВІТРАЖ” — ЖУРНАЛ ІНФОРМАЦІЇ, КОМЕНТАРІВ І ДИСКУСІЇ

Виходить він як кварталник у Лондоні (Великобританія) заходами гурта молоді. Журнал особливо цікавий тим, що в ньому справді, як у вітражі, читач бачить у різних кольорах проблеми з життя української діаспори очима молоді, молоді, що зацікавлена щиро й поважно українською культурою та її майбутнім.

Кожне число журналу редагує кончночасно редактор з редколегією, призначеними на дане число. У гурті цьому зустрічаємо і наших старших пластунів та пластунів — Єнкала Марту з Лондону — відому пластову діячку й журналістку, Марна Горбача з Німеччини, Адріяна Єнкала з Великобританії, Марна Томашена з Австралії (студіює теологію в Інсзбруку, Австрія). В журналі статті, наприклад у ч. 10/1980 р., говорять самі за себе: Наука і українці (інтерв'ю з проф. Пріцаном); Церква, Релігія, Молодь (інтерв'ю з проф. В. Маркусем); Розмова з редакторами “Студента” (англійською мовою); Рефлексії довкола послання Патріярха Йосифа про “Поєднання в Христі”; Думаючи вголос (роздуми письменниці Віри Річ над драматичною поемою Лесі Українки “Бояриня”, яку вона переклала на англійську мову); Розмова з молодим Валентином Морозом; “Тіні забутих предків” (рецензія на фільм); Український авангард у мистецтві ХХ-го століття; Хроніка репресій в Україні; Кольори у вітражі; Екс лібріс. З цього переліку тем в одному числі бачимо, яке широке коло зацікавлень цього гурта молоді.

Справді варто читати цей журнал. Він настроює оптимістично тих, які турбуються байдужим ставленням нашої сучасної молоді до проблем українського життя.

Журнал тільки деякі статті містить англійською мовою, його завданням є пленати українську мову.

Передплата журналу річно — 15 амер. дол. (включаючи в цьому кошті пересилки летунською поштою). Ціна одного примірника — \$3.75 амер.

У справах передплати звертатися до адміністратора:

Roman Krawec
29 Willcott Rd.,
London W3 9QX

Чени й грошові перенази висилати на конто:

The Vitrage Society

ОСОБЛИВА КНИЖЕЧКА “КОЛОМИЙКА ДЛЯ АНДРІЙКА” ДЛЯ ДІТЕЙ

Вона особлива і зовнішнім виглядом, і змістом — віршинами та фотографіями й рисунками. Її написав та з'їлюстрував справжніми знімками та рисунками, виконаними крадькома від наглядців у тюрмі, славний поет з Лемнівщини, теперішній політв'язень Минола Горбаль з туги за своїм дворічним синочком Андрійком. Написав коломийки для сина, щоб він вчився їх співати, танцювати під їх звуки і щоб полюбив Лемнівщину — країну своїх батьків, з якої виселили лемків вороги.

Особливі коломийки ці й тим, що в них багато смутну, хоч батько намагається писати деякі з них веселими. У віршину “На поміч” описана подія з життя батька. Після першого арешту Минола Горбаль (він вчитель музики!) працював як робітник при направі елевейторів. Елевейтор зіпсувався, Андрійко був у ньому, зупинився ніби між небом і землею. Хлопчик кличе тата на поміч, довкола нього ніч і грім.

Треба познайомити наших нованків і новачок з цією незвичайною книжечкою. Хай вони пізнають через знайомство з нею, що не всім українським дітям легко жити, що діти наших політв'язнів тужать за татами, що їх матерів переслідують вороги, що майбутнє дітей буде тягнє серед постійних нагінок з боку влади. У вихованні момент пізнання долі нещасливих людей — важливий для пленання співчуття, а співчуття — це підстава для виховання характеру.

Книжечку треба спопуляризувати ще й тому, що це одна з форм моральної допомоги авторові, — він же ж написав її не тільки Андрійкові, але й всім іншим дітям своїх однодумців.

“Коломийка для Андрійка” появилася друком заходами нуренів УПС і УСП-он “Верховинки”. Її можна набути у “Молодому Житті” в Нью-Йорку, в ОПДЛМ:

Ivan Bodnarchuk
67 Lynn Haven Rd.,
Toronto, Ont. M6A 2L1
Canada

Ціна книжечки — **\$3.00** амер.

Повнота духового життя в юні роки, багатство і краса морального ідеалу — це корінь, сутність людської особистості. Становлення морального ідеалу само по собі є багатогранною духовою діяльністю, сповненою почуттям захоплення моральною красою, сповненою роздумів про мету життя, про власну життєву долю. Пробудити в юній душі цю діяльність — одно з найтонших і найскладніших завдань педагога.

Василь Сухомлинський

З М І С Т

РЕДАКЦІЙНА СТАТТЯ

Ольга Нузьмович — — — — — 1

ГПровід УПС: Привітання Митрополита пл. сен. Степана Сулика — 3

ДО ДЖЕРЕЛ ПЛАСТУ — БУДІВНИЧІ ПЛАСТУ

Д. Мосора-Франнен: Д-р Оленсандер Тисовський-Дрот — — — — — 4

Я. Гладний: Проф. Северин Левицький — Срій Лев, Верховний

Отаман Українського Пласту, Голова Верх. Пл. Номанди — — — — — 9

Ю. Старосольський: Іван Чмола — — — — — 17

О. Нузьмович: Цьопа Паліїв — — — — — 21

МИ І НАШЕ МИНУЛЕ

М. Лабуньна: Пласт з перспективи часу — — — — — 27

НАШІ ВТРАТИ

**** :** Ті, що відійшли від нас — — — — — 32

ПИТАННЯ ПЛАСТОВОЇ ІДЕОЛОГІЇ

М. Костно: За український націоналізм — — — — — 33

О. Нузьмович: Пласт вчора, сьогодні і завтра — — — — — 36

НАШІ ПРИЯТЕЛІ ПРО ПЛАСТ

Д. Витанович: Для мене Пласт щось більше... — — — — — 41

І. Савицьна: Малинова хустина — — — — — 44

Лісовин: Пригадалися літа молодії... — — — — — 46

МИ І НАШ НАРОД

**** :** Родина Січнів — Родина Рону — — — — — 49

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

Р. Олесницький: Українці "давн андер" — — — — — 51

О. Нузьмович: Спростовуймо вістни про Пласт — — — — — 58

ПРОБЛЕМИ УПСЕНЬЙОРАТУ

Б. Тарнавський: Пласт і сеніорат (Дискутуємо) — — — — — 60

Д. Мосора-Франнен: Оцінна стану УПС у 1981 — — — — — 62

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ У ДІЯСПОРІ

О. Тарнавська: "Кво вадіс" старше пластунство? — — — — — 66

"ПЛЕКАЙТЕ МОВУ"...

М. Утрисно: Значення рідної мови на чужині — — — — — 71

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

Б. Тарнавський: Дисципліна в Пласті — — — — — 75

М. Павлишин: Проблеми виховної роботи малих станиць — — — — — 78

Д. Попадинець: Назустріч Діамантовому Ювілеєві Пласту в діяспорі 83

**** :** Появилося друге видання "Великої гри" — — — — — 86

В. Бандера: Від ідеї світової єдності Пласту... — — — — — 87

ХРОНІКА

Присутня: "Ми любимо Новий Соніл — нашу оселю" — — — — — 89

**** :** Народа представників нуренів УПС — — — — — 91

**** :** УСП на терені ЗСА, УСП у ЗСА відзначає 70-річчя Пласту — — 89

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВИДАННЯ:

"Вітраж" і "Коломиїна для Андрійна" — — — — — 95-96

Ціна: \$5.00

ГОТУЙСЬ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО НОВАЦТВА

Появляється щомісяця. Річна передплата в Канаді — \$15.00. Усі інші країни — 15.00 американських доларів.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ І АДМІНІСТРАЦІЇ:

HOTUYS MAGAZINE

2199 Bloor Street West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 1N2

ЮНАК

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО ЮНАЦТВА

Появляється щомісяця. Річна передплата в Канаді — \$15.00. Усі інші країни — 15.00 американських доларів.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

Mrs. Olha Kuzmowycz, 221 Fire Island Ave., Babylon, N. Y. 11702, U.S.A.

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:

YUNAK MAGAZINE

2199 Bloor Street West, Toronto, Ontario, Canada — M6S 1N2

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Появляється двічі в році. Річна передплата \$10.00 в Канаді. В усіх інших країнах \$10.00 американських.

PLASTOVY SHLIAKH

Адреса редактора: Olha Kuzmowycz, 221 Fire Island Ave., Babylon,
NY, 11702 ЗСА